74
C
39

M

Ex Bibliotheca
majori Coll. Rom.
Societ. Jesu

12
20
C
19

14
d
20

Digitized by Google

Digitized by Google

UGD: BATAV. Apud CORN: BOUTESTE

M.D C. X C I I.

BIBLIOTECA NAZ.
ROMA
VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

V. CL.

D. ANTONII NUCK,

Med. & Anatomiæ Profeſſoris, nec non Collegii Chirurgici Præſidis,

OPERATIONES & EXPERIMENTA CHIRURGICA,

Edita per

J. T. Brem. Med. St.

LUGDUNI BATAVORUM,
Apud CORNELIUM BOUTESTEYN.

M. DC. XCII.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE
BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Nobiliſſimo, Clariſſimo, Doctiſſimoque,

DN. ANTONIO NUCK

Med. Doct. experientiſſimo, ejuſdémque Facultatis olim Hagæ Com. jam verò in Illuſtri Academia Lugd. Bat. Profeſſ. celeberrimo, Anatomico dexterrimo, Collegii Chirurgici Præſidi digniſſimo, Præceptori meo in Studio Anatomico ac Chirurgico optimè de me merito, omnique honoris cultu ad buſta proſequendo,

Opuſculum hoc conſecratum eſto.

DEDICATIO.

HAud ægro *Te* laturum animo confido, *Vir Excellentiſſime*, quòd exercitia hæc, ſive Experimenta Chirurgica, tam in vivis ſubjectis, quàm cadaveribus humanis aliquoties inſtituta, publici faciam juris; quin potius *Tibi* gratum fore perſuaſus ſum, quòd hactenus in collegiis privatis confusè collecta, & à nonnullis vitiosè deſcripta, jam accuratius ordinéque magis regulari prodeant. Inſtrumentorum quorundam recens inventorum, *Acuum* nimirum *ad Cataractas deprimendas*, *Tubæ ſonoriferæ*, *Cauterii ad dentagram tollendam*, *Torquis*, *Torcularis*, *Catheteris*, *Bracherii*, *Poſtomis*, & *Tubulorum ad ſanguinis Transfuſionem requiſitorum* delineationes novas, pleriſque ignotas,

pace tuâ calci adjeci, quoniam maximam in Chirurgia afferre poſſunt utilitatem.

Utinam tot præclara Experimenta Anatomica, quorum nonnulla rerum anatomicarum Ruſpatoribus hinc inde communicare voluiſti, lucem quoque aſpicerent publicam! Quæ enim, ut reliqua taceam, de *Lympha ejuſque motu circulari* à *Te* ſunt inventa, publicè privatimque demonſtrata, & brevi fortè (quemadmodum ex Tuo nuper ſermone haud ægrè licuit conjicere) pluribus adhuc demonſtranda, fidem ferè omnem exſuperant, & novum planè ſyſtema componere valent.

Non ſiquidem ſatis Tibi viſum, inter generales fluidorum circuitus Sanguinem tam arterioſum quàm

venoſum, & Spiritus animales tantùm recenſere, Sed Lymphæ per corpus itum reditúmque ex Democriti, in quo hactenus latitavit, puteo eruere, prioribuſque adjicere, induſtriæ Tuæ placuit. Cujus vaſa eo uſque jam à *Te* detecta novi, ut parum reſtet, quin ubivis Microcoſmum rivulos, centrum ſuum Cor, ut Oceanum reſpicientes, emittere, ad oculum demonſtrare poſſis.

Pergas modò, *Vir celeberrime*, multorum deſideriis & petitionibus ſatisfacere, obſcura (ut hactenus feciſti) elucidare, inutilia rejicere, & nova detegere. Sic *Tuo* ſub auſpicio Ars noſtra Apollinea novis, admirandis, iiſque neceſſariis inventis adaugebitur, in cujus ſplendorem & incrementum *Te* Summum

Nu-

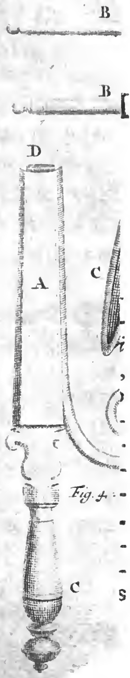
Numen per longam annorum ſeriem ſervet incolumem.

Quod ſupereſt, *Præceptor Venerande*, hunc qualemcunque laborem æqui bonique conſulas, iterum iterumque precor, méque pro ſolita *Tua* humanitate ulterius eo quo ſoles protegas favore obnixè rogo, qui ſum, ſempérque manſurus.

Dabam Lugd. Bat.
3. Non. Jul. A.
MDCXCII.

Tui Obſervantiſſimus.
J. T. Brem. Med. Stud.

OPE-

Digitized by Google

Nun
ſerve
C
rande
rem
rum
ſolit
ſoles
quiſ

Daban
3. N
MD

OPERATIONUM & EXPERIMENTORUM CHIRURGICORUM

brevi & facili methodo propoſitorum.

PRIMUM.

De Fonticulo in Sutura Coronali.

VArias pertractaturi Operationes Chirurgicas, *à Fonticulo in Sutura Coronali* excitando initium capere, animum induximus. Hæc Operatio Italis magis, quàm Noſtratibus familiaris eſt, eamque in Oculorum affectibus, Ophthalmia, Gutta Serena, Catharris, Aſthmate, Inſultibus Epilepticis, aliiſque frequenter inſtituunt, certò ſibi perſuadentes, noxios humores in Capite collectos, ad inferiores corporis partes

deſcenſum minitantes, hâc viâ commodè expurgari poſſe.

Verum enim verò, pace illorum, ſtatuimus humores noxios, Fonticuli beneficio è corpore eliminandos, non ſpeciatim in Capite colligi, ibidémque ſolummodo hoſpitari, ſed univerſæ ſanguineæ maſſæ permixtos, ope circularis ejuſdem motûs per totum corpus oberrare, ac ubicunque obicem inveniunt pedem figere, variaſque morborum ſpecies producere. Si itaque in itinere ſuo circulatorio ad Fonticulum appellunt, ibidémque poros figuræ ſuæ proportionatos inveniunt, eos ſubingrediendo à reliqua ſanguinis maſſa ſeparantur. Quam ſeparationem prolixius explicatam videre licet apud *J. Muys* in praxi Chirurg. Rat. *De uſu Fonticuli, ejuſque operandi ratione.*

Vide Dec. 1. *Obſerv.* 2;

Sequenti autem modo locum Fonticulo huic convenientem certò inveniri poſſe Veteres contendunt: Abraſis nimirum verticis capil-

capillis filum ducunt à naribus ad verticem, deinde aliud à media auri ad mediam oppoſiti lateris aurem extendunt. Ubi verò hæc fila ſe mutuò interſecant, ibi foramen cuti inurendum volunt.

Aſt per fila tali modo ducta verus ſæpe locus non aſſignatur; Coronalis ſiquidem Sutura non in omnibus craniis in uno eodémque ſemper reperitur loco, ſed in aliis verſus verticem elatior, in aliis verſus frontem declivior non rarò conſpicitur, quemadmodum diverſorum craniorum frequens inſpectio ad oculum demonſtrabit.

Verum locus iſte digito meliùs, quàm ullo inſtrumento explorari poterit: In quovis enim ferè ſubjecto Coronalis Sutura inæqualitate quadam & protuberantiâ leviori ſe prodit; In nonnullis verò depreſſa quodammodo perſentitur. Unicum proinde filum à naſo ad verticem ducendum, quod digito preſſum Suturæ Coronalis oram, quâ Sagittalem

Nobiliſſimo, Clariſſimo, Doctiſſimóque,

DN. ANTONIO NUCK

Med. Doct. experientiſſimo, ejuſdémque Facultatis olim Hagæ Com. jam verò in Illuſtri Academia Lugd. Bat. Profeſſ. celeberrimo, Anatomico dexterrimo, Collegii Chirurgici Præſidi digniſſimo, Præceptori meo in Studio Anatomico ac Chirurgico optimè de me merito, omnique honoris cultu ad buſta proſequendo,

Opuſculum hoc conſecratum eſto.

DEDICATIO.

HAud ægro *Te* laturum animo confido, *Vir Excellentiſſime*, quòd exercitia hæc, ſive Experimenta Chirurgica, tam in vivis ſubjectis, quâm cadaveribus humanis aliquoties inſtituta, publici faciam juris; quin potius *Tibi* gratum fore perſuaſus ſum, quòd hactenus in collegiis privatis confusè collecta, & à nonnullis vitiosè deſcripta, jam accuratius ordinéque magis regulari prodeant. Inſtrumentorum quorundam recens inventorum, *Acuum* nimirum *ad Cataractas deprimendas*, *Tubæ ſonoriferæ*, *Cauterii ad dentagram tollendam*, *Torquis*, *Torcularis*, *Catheteris*, *Bracherii*, *Poſtomis*, *&* *Tubulorum ad ſanguinis Transfuſionem requiſitorum* delineationes novas, pleriſque ignotas,

 pace

pace tuâ calci adjeci, quoniam maximam in Chirurgia afferre poſſunt utilitatem.

Utinam tot præclara Experimenta Anatomica, quorum nonnulla rerum anatomicarum Ruſpatoribus hinc inde communicare voluiſti, lucem quoque aſpicerent publicam! Quæ enim, ut reliqua taceam, de *Lympha ejuſque motu circulari* à *Te* ſunt inventa, publicè privatimque demonſtrata, & brevi fortè (quemadmodum ex Tuo nuper ſermone haud ægrè licuit conjicere) pluribus adhuc demonſtranda, fidem ferè omnem exſuperant, & novum planè ſyſtema componere valent.

Non ſiquidem ſatis Tibi viſum, inter generales fluidorum circuitus Sanguinem tam arterioſum quàm

veno-

venoſum, & Spiritus animales tantùm recenſere, Sed Lymphæ per corpus itum reditúmque ex Democriti, in quo hactenus latitavit, puteo eruere, prioribuſque adjicere, induſtriæ Tuæ placuit. Cujus vaſa eo uſque jam à *Te* detecta novi, ut parum reſtet, quin ubivis Microcoſmum rivulos, centrum ſuum Cor, ut Oceanum reſpicientes, emittere, ad oculum demonſtrare poſſis.

Pergas modò, *Vir celeberrime*, multorum deſideriis & petitionibus ſatisfacere, obſcura (ut hactenus feciſti) elucidare, inutilia rejicere, & nova detegere. Sic *Tuo* ſub auſpicio Ars noſtra Apollinea novis, admirandis, iiſque neceſſariis inventis adaugebitur, in cujus ſplendorem & incrementum *Te* Summum

Nu-

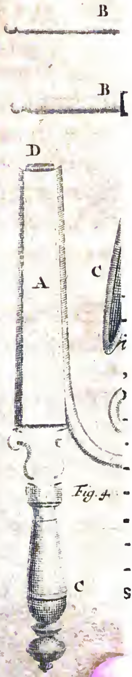
Numen per longam annorum ſeriem ſervet incolumem.

Quod ſupereſt, *Præceptor Venerande*, hunc qualemcunque laborem æqui bonique conſulas, iterum iterumque precor, méque pro ſolita *Tua* humanitate ulterius eo quo ſoles protegas favore obnixè rogo, qui ſum, ſempérque manſurus.

Dabam Lugd. Bat.
3. Non. Jul. A.
MDCXCII.

Tui Obſervantiſſimus.
J. T. Brem. Med. Stud.

OPE-

B
B
D
A
C
C
Fig. 4

Nun
ſerve
C
rande
rem
rum
ſolit
ſoles
quiſ

Daban
3. N
MD

OPERATIONUM & EXPERIMENTORUM CHIRURGICORUM

brevi & facili methodo propoſitorum.

PRIMUM.

De Fonticulo in Sutura Coronali.

VArias pertractaturi Operationes Chirurgicas, *à Fonticulo in Sutura Coronali* excitando initium capere, animum induximus. Hæc Operatio Italis magis, quam Noſtratibus familiaris eſt, eamque in Oculorum affectibus, Ophthalmia, Gutta Serena, Catharris, Aſthmate, Inſultibus Epilepticis, aliiſque frequenter inſtituunt, certò ſibi perſuadentes, noxios humores in Capite collectos, ad inferiores corporis partes

deſcenſum minitantes, hâc viâ commodè expurgari poſſe.

Verum enim verò, pace illorum, ſtatuimus humores noxios, Fonticuli beneficio è corpore eliminandos, non ſpeciatim in Capite colligi, ibidémque ſolummodo hoſpitari, ſed univerſæ ſanguineæ maſſæ permixtos, ope circulatis ejuſdem motûs per totum corpus oberrare, ac ubicunque obicem inveniunt pedem figere, variaſque morborum ſpecies producere. Si itaque in itinere ſuo circulatorio ad Fonticulum appellunt, ibidémque poros figuræ ſuæ proportionatos inveniunt, eos ſubingrediendo à reliqua ſanguinis maſſa ſeparantur. Quam ſeparationem prolixius explicatam videre licet apud *J. Muys* in praxi Chirurg. Rat. *De uſu Fonticuli, ejuſque operandi ratione.*

Vide Dec. 1. *Obſerv.* 2;

Sequenti autem modo locum Fonticulo huic convenientem certò inveniri poſſe Veteres contendunt: Abraſis nimirum verticis capil-

capillis filum ducunt à naribus ad verticem, deinde aliud à media auri ad mediam oppoſiti lateris aurem extendunt. Ubi verò hæc fila ſe mutuò interſecant, ibi foramen cuti inurendum volunt.

Aſt per fila tali modo ducta verus ſæpe locus non aſſignatur; Coronalis ſiquidem Sutura non in omnibus craniis in uno eodémque ſemper reperitur loco, ſed in aliis verſus verticem elatior, in aliis verſus frontem declivior non rarò conſpicitur, quemadmodum diverſorum craniorum frequens inſpectio ad oculum demonſtrabit.

Verum locus iſte digito meliùs, quàm ullo inſtrumento explorari poterit: In quovis ènim ferè ſubjecto Coronalis Sutura inæqualitate quadam & protuberantiâ leviori ſe prodit; In nonnullis verò depreſſa quodammodo perſentitur. Unicum proinde filum à naſo ad verticem ducendum, quod digito preſſum Suturæ Coronalis oram, quâ Sagittalem

tangit, manifeſtiſſimè notabit.

Quoniam autem materia, quam Fonticulus hic plorat non ex cerebro, noſtro quidem judicio, ſed ex partibus cranium ambientibus proficiſcitur, uno eodémque recidet, ſive ſupra, ſive infra Suturam Coronalem, ſive in eâdem cauterium applicetur.

Facili itaque negotio Operatio hæc ſequenti inſtituitur modo: Inuratur loco modo notato profundum ſatis foramen cauterio quodam actuali, ab *Aquapendente* invento, à *Sculteto*, aliiſque, præprimis à *Jobo van Mekeren* in Obſervationibus Chirurgicis diſtinctè admodum delineato. Poſtea eſcharæ ſeparatio promoveatur *Ung. Baſil. Butyr. recent.* & ſimilib. vel

Vid. Schultet. append. Tab. XVIII. *Vid. J. van Mekeren cap.* V.

℞. *Unguent. Popul.* ℥j.
Sapon. Nigr. ʒij.
M.

℞. *Axung. Porc.*
Butyr. Inſulſ.
Sapon. Nigr. aa ʒijß.
M.

Re-

Fig. 5.

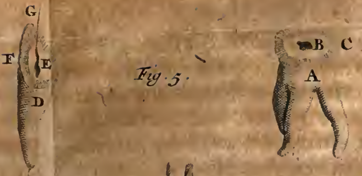

Fig. 6.

Fig. 7.

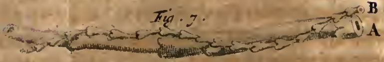
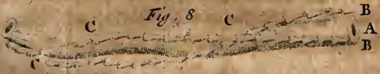

Fig. 8

Remotâ tandem Unguenti beneficio eſcharâ, quod utplurimum tertio quartòve die obſervari ſolet, piſum, globuluſve ex *Hedera arboreſcenti*, *Corio bovino*, *Ariſtol. Gentian. Irid. Flor.* &c. confectus cavitati indatur, ut locus apertus ſervetur, porique ulcuſculi patentes maneant. Denique (ſuperimpoſito jam Emplaſtro) faſciâ quâdam *Cancer* dictâ, vel ſtrophiolo deligatio inſtituatur.

Si cui majori cum appatatu Operationem hanc inſtituere volupe fuerit, inſpiciat *Cornelii Solingen. Operat. Manual.* *Vide Soling. cap. 1. de Fonticulo.*

EXPERIMENT. II.

De Setaceo.

Præter Fonticulum in Sutura Coronali excitatum, occurrit aliud Fonticuli genus, *Setaceum* dictum (quia per foramina nuchæ inflicta filum ex ſetis contortis olim ducebatur) evacuationis gratiâ à Veteribus inſtitutum. Hinc in non-

nullis Capitis morbis, quibuſdam Oculorum affectibus, dolore Dentium, Obſtructionibus, Aſthmate &c. magnæ utili atis fuit habitum.

Et licet inter Neotericos non deficiant, qui Fonticulum etiam hunc ut minoris momenti ex Medicina eliminandum volunt: multiplici tamen conſtat experientiâ magnum (præter exſpectationem poſt alia incaſſum tentata remedia) exinde ægros percepiſſe levamen.

Eſt autem *Setaceum* nihil aliud præter ulcuſculum, in nucha inter primam & ſecundam, ſecundam & tertiam, vel ut alii volunt inter tertiam & quartam vertebram excitatum, ex quo indies materia quædam purulenta excernitur.

Vide Schultet. Arm. Tab. VII. & Tab. XXXIV.

Hanc Operationem inſtituendi modus occurrit varius. Veteres magno cum apparatu ſtringebant cutim *Forcipe alata* ab utraque parte foramen habente, per quod *acus*, interdum ignita, interdum non ignita, pro vario Medici ſcopo tranſmittebatur,

tur, unà cum funiculo è ſetis equinis parato.

Nos verò ſimpliciori, commodiori, & patienti minus dolorificâ methodo utentes, ſequenti modo procedendum cenſemus. Capite dorſum verſus pauliſper reflexo, abraſiſque (ſi opus ſit) capillis locus poſtea pertundendus atramento tali modo notetur, ut puncta notata non ultra pollicis latitudinem à ſe invicem diſtent; mox cutis duplicata alterâ Miniſtri, alterâ Chirurgi manu eleve- tur, & cuſpide acûs ab anteriori parte parum incurvatæ, à poſteriori rotundæ liguláque linea, vel ſerico non contorto (Belgicè *Vlos ſyde*) inſtructæ perforetur, filúmque ea parte, quæ ſub cute latere debet, *Oleo Roſaceo*, *Ung. Baſil.* aliove *digeſtivo* inungatur, ac ſæpius horſum vorſum trahendo moveatur.

Alii *Lanceolâ* cuſpide robuſtiori donatâ cutim elevatam pertundunt.

Hiſce ita peractis plumaceolum planum utrique foramini applicetur:

dein *Emplaſtrum glutinoſum*, duobus foraminibus pro fili extremitatibus tranſmittendis donatum, imponatur, filúmque laxè ibidem conſtrictum linquatur, vel circa collum ducatur, ne ulceris latera dilacerentur; quæ denique compreſſa impoſitæ faſciæ ope alligentur.

Vid. Schultet. Append. Tab. XV. *& van Meekeren cap.* XXVIII

Si verò, uti non raro contingit, hocce Fonticuli genus patienti nimis ſit moleſtum, ſimplex tantùm hac in parte excitetur Fonticulus, ſolâ cutis inciſione, globuli cerei aliorumque applicatione; quemadmodum Operatione ſequenti ſumus demonſtraturi.

EXPERIMENT. III.

De Fonticulis in Artubus excitandis.

Propoſitis Suturæ Coronalis & Nuchæ Fonticulis, examinandi veniunt illi, qui in frequentiori uſu ſunt & in artubus excitantur, quique ad varios capitis morbos tam internos, quàm externos, infantum & pue-

puerorum motus Convulſivos, Ophthalmiam, Tumores ſtrumoſos, Cephalalgias, Affectus Soporoſos, Vertiginoſos & Spaſmodicos ſæpius & cum ſucceſſu in uſum vocantur.

Excitantur iſtiuſmodi Fonticuli in *Brachio* inter muſculum Deltoidem & Bicipitem. In *Femore* interius ſupra genu ad trium quatuórve circiter digitorum tranſverſorum diſtantiam (ſi à genu ipſo menſurare incipias) inter Vaſtum internum & Sartorium muſculum. In *Pedis parte ſuperiori* ad digitorum trium quatuorve latitudinem infra genu circa marginem Solei, vel inter Soleum & Gaſtrocnemium.

Parantur autem vel *Cauterio potentiali*, vel *Inciſione*: Cauteriorum potentialium deſcriptiones paſſim extant apud Authores Chirurgos. Si cui verò ſimplex aliquod arrideat, quod tamen profundè ſatis & minori quidem cum moleſtia, quàm quæ magno cum apparatu proponuntur,

partes corrodit, utatur Cauterio ex *Calce viva* & *Smegmate Hollandico* parato.

Vide Chirurg. Barbetti. Admirandum etiam *Cauterium Barbettianum*, quod ſequitur, præſtat uſum.

℞. *Sulph. Crud.*
Arſen. alb.
Antimon. crud. aa ℥ij.

Sulphuri lento igne ſeparatim liquefacto, & Spatulâ agitato adde Arſenicum, & Antimonium pulveriſatum, quæ tamdiu agitando miſceantur, donec cum Sulphure uniantur & rubeſcant. Dein

℞. *Hujus Mixtur.* ℥j.
Cap. mort. Vitriol. ℥ß.

M. *F. Pulv.* aliquoties Sp. Vin. lavandus & ſiccandus.

Hoc medicamentum non tantùm ad Fonticulos excitandos, ſed & in mali moris ulceribus, imò Cancroſis, carniſque excreſcentiis ſingularem ſæpius habet utilitatem.

Cui itaque *Cauterium potentiale* applicare placet, Emplaſtrum in me-

dio

Fig. 9.

V
C
rı
B
ti

dio foramine donatum, parti apponat, foramini dein partem cauſtici admoveat, eamque pulvillo, alióve Emplaſtro tegat, tum tribus, quatuor aut quinque horis effluxis emplaſtra removeat, & eſcharæ, *Emplaſtrum Diapalm.* ſingulis diebus bis, donec ſeparatio peracta fuerit, applicet

Nos verò inciſionem, cutim videlicet manu elevando, & forfice vel phlebotomo diſſecando præferimus.

Eſchará interim ſeparatâ, vel facto per inciſionem Fonticulo, globuli ex plumaceolo formati, medicamentiſque detergentibus inuncti, ulceri ſunt apponendi, uſque dum ſatis excavatum fuerit. Cavitate itaque ſatis magnâ exſiſtente, *Globulus cereus*, *ligneus* aut *argenteus*, vel *piſum* eidem imponendum, quod ſæpius novo ſubſtituto auferendum: Hócque tamdiu continuandum uſque dum vel morbus curatus, vel virium debilitas ulterius pergere prohibuerint.

Notandum interim dari patientes, qui

qui à Fonticulis excuſari poſſunt ac debent: Illi nimirum in quibus hi Fonticulorum rivuli aut nimis aut minus quàm par eſt excludunt, & quibus intolerabiles dolores excitant.

Quomodo inflammationes, vicinarum partium exeſiones, ulcuſcula, excreſcentiæ carnoſæ, aliaque Fonticulis nonnunquam ſupervenientia mala, tractari debeant, de iis inter alios præprimis conſule *Williſium*.

Vid. Willis. Pharmac. Rational. part. 2. cap. de Fonticulis.

Quæritur denique *an Fonticuli ad ſterilitatem diſponant*? Reſp. ſi gravidæ nihil à Fonticulis levaminis ſentiunt atque emaciantur, omittendos eos cenſemus. Si verò materia vitioſa quotidiè excernitur, concipere non poſſumus, cur Fontanellæ in his nocerent, quum tamen experientia nonnunquam contrarium monſtraverit.

EX.

Fig. 12.

Fig. 14.

Fig. 13.

BIBLIOTECA NAZ.
ROMA
VITTORIO EMANUELE

EXPERIMENT. IV.

De Veſicatoriis.

Ad Fonticulos commodè referuntur *Veſicatoria*, medicamenta ſeu Epithemata ex particulis acribus & volatilibus compoſita, quibus neceſſitate ità ſuadente in quadam corporis parte vaſorum cutaneorum extremitates ita irritantur, ut variæ indolis humores ſeroſos copioſè evomant, & per aliquod temporis intervallum, in aliis tamen longius, in aliis verò brevius, eoſdem evacuare continuent.

Uſitatiores æquè ac commodiores eorum compoſitiones utplurimum ingrediuntur *Cantharides*. En formulam.

℞ *Pulv. Canthar. cum alis & pedibus* ʒj.
Euphorb. ℈ß.
Empl. de Melilot. q. ſ.

Incorporentur hæc manu calidâ, ſumendo tantum pulveris, quantum

Em-

Emplaſtri maſſa capere poteſt.

Hujus portio ſuper alutam extenſa (ita tamen ut margines ejus non attingantur, quo eo melius parti impoſitæ adhærere poſſit) applicetur per horas 7. 8. 9. 12. 15.

Si cui Hildani Veſicatorium magis arrideat.

Vid. Opera Chirurg. Hildani.

℞. *Fermenti acris* ℥ß.
Canthar. pulv. N°. vj.
Aq. beton. q. ſ. F. Maſſa.

Vel ℞. *Canthar.* N°. ij.
Ung. Baſil. q. S.
Incorporentur hæc manu & F. Maſſa.

Veſiculis ſatis magnis excitatis maſſa illa eſt removenda, veſiculæque leviter ſaltem, vel forfice aperiendæ, vel acu hinc inde perforandæ, ut materia intus collecta exprimi poſſit: Cave autem cuticulam veſiculæ in modum elevatam nimis citò à cute divellas; Hæc enim epidermide ſuâ deſtituta, aëris ſubjecta injuriis, intolerabiles patienti dolores excitare poſſet. Si igitur Emplaſtrum ſo-

ſolummodo aliquod huic parti ſuperimponatur, cuticula ſucceſſu temporis ſuâ ſponte decidet.

Horum veſicatoriorum particulæ cauſticæ volatiles, cuticulam abſque læſione penetrantes, vaſculoſam cutis & muſculorum ſubſtantiam profundè ſatis ſubingrediuntur, ubi ſi particulas craſſiores viſcidioréſque inveniunt, eas attenuant, ſalſas & acidas diffringunt atque involvunt, ſicque multis morbis Catharticis & Diaphoreticis fruſtra impugnatis, imò exquiſitiſſimis quibuſvis elidentibus eludentibuſque remediis, finem feliciter imponunt. Particulæ verò illorum craſſiores & acriores circa cutim ſubſiſtentes vaſculorum quasdam fibrillas diffrigendo humores ibidem circulantes ex parte impediunt, qui in ſuperficie cutis collecti, cuticulam in veſicæ formam attollunt. Quapropter in intemperie ſanguinis acida & ſalina veſicatoria hæc maximam afferunt utilitatem. Hinc in Scorbuto, Leucophlegmatia & quavis

vis cacochymia cum fructu applicantur. Præſertim verò in doloribus capitis pertinacibus, Vertigine, Affectibus Soporoſis, Catharris, Apoplexia, Epilepſia, imò doloribus quibuſcunque magnæ ſæpius ſunt efficaciæ.

Non tamen omnibus, prædictis morbis laborantibus, Veſicatoria conveniunt. Nephritici enim, Stranguriâ laborantes, gravidæ & puerperæ vix eadem ferunt.

Vid. Willis. Pharm. Ration. part. 2. cap. de Veſicatoriis.

Quibus denique ſummum pariunt dolorem, Inflammationem, Ulcuſcula ſerpentia, Mictum cruentum, & præſertim ubi ex vaſculis tanta humorum ſeroſorum copia profluit, ut virium inde ſequatur debilitas, Veſicatoria ut intermittant, Autor ero.

EXPERIMENT. V.

De Trepani applicatione.

Quamvis caput graviori vulnere læſum fuerit, non tamen ſemper Trepani applicationem requirit: Verum

rum ubi lapidibus, ligno, ferro, caſu ab alto &c. cranium ita læditur, ut fracturam patiatur & ſymptomata quædam urgentia ſuperveniant, v. g. Subitaneus in terram prolapſus, oculorum tenebricoſa Vertigo, vehemens Vomitus, Narium Auriumque Hæmorrhagia, Aphonia, uti & ſæpius ſubſequentes Convulſiones, Delirium, Febris, Sopor, Paralyſis: Illis in caſibus feſtinandum, ut per foramen arte factum tum ſanguis extravaſatus, tum ſanies aliique vitioſi humores intra Cranium & duram matrem, vel duram inter & piam matrem hærentes excerni atque evacuari poſſint.

Abraſo itaque capillitio, Cranii integumenta *Novaculâ* ſunt incidenda (ni fortè à vulnere diviſio jam facta fuerit) per lineam ſimplicem aut duplicem, in crucis aut trianguli figuram, cavendo, quantum fieri poterit, Temporalem muſculum, & Suturas. *Novaculæ delin. vide apud. Soling. Tab. 1. Fig. 3.*

Quibus peractis vulneris labia di-

ducenda, pericraniumque à ſubjecto Cranio inſtrumento *Separatorio* exactè abradendum. Ne verò labia quodammodo obſint, impoſitis plumaceolis diducta ſunt ſervanda, illiſque, ſi ſanguinem fundant, ſtuppæ, ſtyptico medicamento imbutæ, admovendæ: Si autem cruoris profuſio modum exceſſerit, *Cauteriolo* (quod ad manus eſſe debet) ſedanda erit.

De Separator. vid. Soling. Tab. 1. Fig. 2.

Dein labiis plumaceolis ita diductis applicandum *Emplaſtrum de Betonica*, inciſuris aliquot ita accommodata ut vulneri melius adaptari poſſit; Huic ſuperimponendum *Emplaſtrum Defenſivum* cum compreſsâ ex linteo quadruplicato factâ: Denique faſciâ *Cancer* dictâ deligatio inſtituenda.

Omnibus hiſce abſolutis quieti ſe componat æger: cui interim Spirituoſum aliquod vireſque inſtaurans medicamentum offerendum, ne durante operatione animi deliquium patiatur.

Sequenti die (niſi periculum ſit in

in mora) deligatione ſolutâ, ægróque decenter ſituato, miniſtrorum quidam caput firmiter teneat, patientiſque aures bombace obturentur, ne ingratus Trepani ſtrepitus ipſi ſit moleſtus. Tum prudenter & circumſpectè *Modiolus mas*, dein *fœmina* adhibenda, cavendumque ne quid feſtinanter agatur Quem in finem modiolus ſæpe ab oſſe auferendus, & ſi ob continuatam circumductionem nimium incaleſcat, lacti vel aquæ ſubinde immittendus: Ubi verò ſcobs modioli crenis adhæret, *ſcopulâ* auferenda erit.

Trepani Formam vid. ap. Soling. Tab. 11. Fig. 4. Vid. Schult. Armament. Tab. 11. F. 3 4. & 5.

Signum autem ad diploën ſeu meditullium nos perveniſſe ſanguis præbet, ex ejuſdem arteriolis læſis erumpens; Hinc circumſpectius procedendum, brachiumque in altum elevando ſuſpenſâ quaſi manu perforatio eſt inſtituenda, ne modiolo nimis preſſo malè afficiatur dura meninx.

Vid. Soling. Tab. 11. F. 9.

Notandum interim, non ſemper dignoſci poſſe utrum ad cranii meditul-

tullium pervenerimus, quia ſubinde, ejus lamellis firmiſſimè concretis unicúmque os mentientibus, nihil planè ſanguinis prorumpit. Præterea in infantibus & pueris illa diploë ut plurimum non obſervatur. Hinc ſumma in quavis ætate circa Trepani applicationem requiritur cautela.

Vectin monſtrat Schult. Tab. 11. *Fig.* 7. *& Tab.* 11. *F.* 2.

Ubi vacillare incipit oſſiculum, & undiquaque æqualiter modiolum penetraſſe *ſpecillo* lato cognovimus, tentandum an blanda vi illud *Vecti* aut *Volſella* auferre, vel *Elevatorio tripede* extrahere poſſimus. Quo facto foraminis in ambitu aſperitas lævigandа eſt *Lenticulari* inſtrumento. Dum operatio peragitur, non inconvenienter *Sartago* ignita ſuper patientis caput ſuſpenditur, ad aëris injurias temperandas.

Vid. Schult. Arm. Tab. IV. *Fig.* 1. *Soling. Tab.* 11. *fig.* 8. *V. Solingii Tab.* 11. *Fig.* 9. *Schult. arm. Tab.* 11. *F.* 8.

Si *iſthmus* aliquis fracturam inter & partem perforatam obſervatur, *Serrulâ* tollendus erit.

Serrulam vide apud. Soling. Tab. 11. *F.* 9.

Partis denique cujuſdam *depreſſio Elevatorio Biploide Solingii* aut Triploi-

Soling. Tab. 1. *Fig.* 8.

ploide *Schulteti* elevatur. *Schult. Arm.*

Spontè ſi non exeat ſanguis ſa- *Tab.* niesve, *decuſſorio* inſtrumento de- *III. F. 3.* primenda erit dura mater, utque ma- *Schult.* teria in cranii cavitate collecta eò fa- *Arm.* cilius exitum inveniat, clauſis naribus *Tab. II. F. 10.* & ore ſpiritum contineat patiens, ſic preſſo cerebro profundius contenta prorumpent.

Ad duræ matris mundificationem immittendum foramini *Mel Roſac.* cum *tantillo Vini Spiritu*, cui membranæ, Sindonis chremeſino colore tincti portiuncula ſuperimponenda: &, ne particula dicta locum mutaret, filum ei adalligandum. Quibuſcum tamdiu continuandum, donec humores extravaſati non amplius prodeant, & Symptomata evaneſcant.

Interim ut os exſiccetur *pulveres Cephalici* ipſi adſpergendi. Vulneris inſuper cutanei curatio medicamentis *digeſtivis*, ut ſunt *Balſam. Peruvian. Coparv. Hiſpanic. Aquapend.* perficienda. Caput denique to-

 to

BIBLIOTECA NAZ. VITTORIO EMANUELE ROMA

to curationis tempore pannis, ne ab aëre frigido lædatur, bene cooperiendum.

Si verò ex ipſa dura matre caro molliuſcula & fungoſa (cerebri fungus dicta) propullulat, ea quantocyus auferenda & abſumenda, non acribus, non corroſivis medicamentis, ſed exſiccantibus, (ut vocant) aſperſione videlicet *pulveris Sabinæ*, vel pulv. *Marchetti* ſequenti:

Vid. Marchet. Ob. Chirurg. VIII.

♃. *Schænanthi & Spicæ Nard.* *aa. q. ſ.*

Nonnunquam verò *fungus* iſte tantum ſumit incrementum, ut neceſſe habeamus filo ſerico eundem arctius circa radicem tamdiu ligare, donec ſucco nutritio deſtitutus emarceſcat, tandémque decidat. Aliàs in principio operculum ex *lamina aurea* vel *argentea* ita apponitur duræ matri, ut carnis fungoſæ proventus compreſſione iſtâ impediatur.

Contingit aliquando, ut ſuperior cranii tabula punctim lædatur: Quo in caſu *Trepano Exfoliativo* utendum,

dum, ac eouſque os abradendum, donec punctura diſpareat, ejuſque veſtigium non amplius conſpiciatur. *Vid. Soling. Tab. 11. F. 1. 3.*

Os Frontale notabiles habet cavitates; quapropter fracturam paſſum multis impoſuit cerebrum graviter vulneratum credentibus, quum tamen non niſi ſuperior ejus tabula, longè ſatis ab inferiori remota, læſa fuerit.

Dantur caſus, in quibus fracturæ cranii ſuſpicio quidem adeſt, ubi tamen ſola cutis inciſio ſufficit, ſanguine enim extravaſato, pericranìumque malè afficiente, factâ viâ, exeunte, ſymptomata remittunt.

Sic etiam *fiſſurâ* ſatis hianti cranio inflictâ, ut pus per eam exire poſſit, perforatio ejus minimè eſt neceſſaria.

Neceſſitate urgente cranium ſub Temporali muſculo fracturam aut fiſſuram agens perterebrare licebit, dummodo ſecundum carnoſarum fibrarum longitudinem inciſio inſtituatur.

Depreſſio cranii præprimis in pueris non ſemper requirit Trepani applicationèm : Nullo enim urgente ſymptomate notabili , capilli tantùm circa locum depreſſum ſunt abradendi , & pars affecta *fomentis cephalicis* calidè fovenda. Cranium namque depreſſum quamvis maneat, raró tamen patienti periculum portendit.

Cucurbit. vide apud Soling. Tab: 1. Fig. 10. Cranii in pueris depreſſi reſtitutionem, quam ope *Cucurbitulæ ſtanneæ* nonnulli intendunt, improbamus, quoniam hoc modo, integumenta à ſubjecto oſſe facilè ſeparantur, cranio remanente depreſſo.

Quæritur an Duram matrem ſecare liceat? Reſpondetur : Ubi certò conſtat materiam inter meninges hærere, incidendam eam (licet non ſine periculo) cenſemus. Medicus interim & Chirurgus ſuæ quoque famæ conſulant, oportet.

EXPERIMENT. VI.

De Strabiſmo.

Oculorum muſculis paralyſi ſeu convulſione laborantibus, vel nimium relaxatis, vel mala conſuetudine contortis, antagoniſtæ magis contrahuntur vel extenduntur, oculuſque verſus unum aut alterum latus deflectit. Si enim muſculus oculum adducens affectus, tum naſum ſeu canthum majorem, ſi abducens canthum minorem reſpicit.

Primum nati infantes præ reliquis hoc malo afficiuntur, quod illorum muſculi admodum tenelli à leviori cauſa affici poſſint; Imò in cunis jacentes ſolâ lucis pertinaci aſpectione (potiſſimum viſio obliquè ſi fiat verſus candelam ardentem vel lucidas feneſtras) Strabiſmum incurrere experientiâ conſtat. Non rarò ab inopinato terrore, fulgure, frequentius autem à convulſionibusEpilepticis infantibus ſupervenientibus, hoc

malum ortum duxiſſe, compertum eſt.

Summè itaque neceſſarium erit, matres ita componant cunas, ut candelam ardentem, aliámve lucem obliquè aſpicere infantes non poſſint; Si verò oculus quodammodo jam diſtortus ſit, contrarium priori ſitum componere convenit, ut oculus affectus ſenſim motui naturali iterum aſſueſcat.

Ubi diſtorſio verſus nares obſervatur, nonnulli floccos chremeſino colore tinctos angulo externo apponunt, ut hos continuò reſpicientes oculi priſtino ſtatui reſtituantur.

His verò incaſſum tentatis, *larva* duobus foraminibus oculorum regioni oppoſitis prædita, faciei ſuperimponenda, ut ita infans per dicta foramina lucem intueri neceſſe habens, oculos in linea recta objecta aſpicere iterum erudiat. Cujus larvæ delineationem Vid. apud *Schultetum*.

Schult. Append. *Tab.* IX. *F.* 6.

Si verò Oculi diſtorſio ab humore acriori alterum ex muſculis vellicante

te & contrahente ortum duxerit, *Cataplaſma ex Lacte dulci* cum *pane bis cocto* & *tantillo Croci paratum* calidè oculo applicandum, quod acrimoniam temperando, ſæpius levamen attulit.

Si ex paralyſi malum oriatur, *Antiparalytica* conducunt, ſic Fotus, quos *Salv. Aneth. Beton. Hyperic. Rut.* &c. ingrediuntur magnæ ſæpius ſunt efficaciæ.

Hæc autem ſpeciatim locum habent in primum natis, infantibus & pueris: In adultis enim partium tubulis durioribus, fibrilliſque craſſis, rigidis & inflexilibus gaudentibus, inemendabile ferè malum Strabiſmus eſſe ſolet.

EXPERIMENT. VII.

De Cataractæ Depoſitione.

Circa oculos elegans & ſubtiliſſima occurrit Operatio, quam *Cataractæ depoſitionem* vocant. Contingit enim non rarò membranulam

lam quandam ſive pelliculam adhærere internæ uveæ parti, ubi foramen pupilla dictum conſpicitur, quâ interveniente radii ab externis objectis procedentes, ad retinam uſque nervúmque Opticum penetrare nequeunt.

Non tamen ubique eodem modo ſeſe habet: Aliquando enim pupillam ex parte tantùm pellicula tegit, ſubinde ad medietatem uſque eam obumbrat, imò nonnunquam totam obſcurat.

Quandoque malum in ipſo humore cryſtallino hæret, cujus antica ſuperficies opaca reddita colorem mutat, ſalvo manente humore aqueo.

Affectus hic pro Cataracta ab imperitis habitus, Cataracta propriè non eſt, ſed Cryſtallini humoris obſtructio à particulis terreſtribus, nullâ arte tollendis, ortum trahens.

Membranæ iſtius colores multum inter ſe variare ſolent: aliquando enim albicanti, nonnunquam gryſeo, ſu-

ſubinde vitreo, quandoque flavo, mox viridi colore prædita conſpicitur; ſæpe chalybis aut caſtaneæ colorem æmulatur, & non rarò nigricat. Melioris autem notæ membranæ ſunt quæ lividæ, & perlarum inſtar coloratæ videntur.

Notandum interim hoc loco venit, quòd Iris in Cataractâ laborantibus aliquando, veluti in ſanis, contrahatur & dilatetur. Subinde verò aut contracta aut dilatata, firmiſſimè cum ipſâ Cataracta conjuncta immobilis maneat, unicúmque quaſi corpus efformet. Id quod facilè exploratur, ſi palpebræ clauſæ leni frictione agitentur, iiſque apertis oculus ſubitò inſpiciatur.

Antequam Cura inſtituatur examinandum, an Cataracta ſit incipiens, an verò confirmata.

In incipienti, externè ſingularem uſum habet Infuſum Croci Metallorum, ut & ſanguis columbinus calidè adhibitus. Vel

℞. *Succ. Expreſſ. Chelidon.*

Fæ-

Fœnicul. aa.℥iß.
Vin. alb. Gallic. ℥iij.
Fol. Majoran.
Euphrag.
Rut.
Flor. Roſar. rubr. aa. pj.
Fel. bovin. ℥ß.
Aloes.
Myrrh. aa. ʒj.
Caphur. ʒß.
F. S. a. deſtillatio ex MB.

Sequens etiam mixtura laudem meretur.

♃. *Aq. Fœnicul.* ʒx.
Regin. Hungar. ʒiß.
Sp. Sal. Armon. gutt. vij. *M.*

Practici nonnulli hoc in caſu Mercurialibus utuntur, quibus ejuſmodi concretiones membranaceas diſſipatas ſe vidiſſe aſſerunt.

In confirmata verò Cataracta talia medicamenta perperam adhibentur, nihilque planè efficiunt. Hinc ad Chirurgiam unicè tanquam ad ſacram anchoram confugiendum. Quæ tamen non ſemper locum invenit:

1. Vi-

I. Videlicet cùm æger de dolore Capitis pertinaci diu conqueſtus, eodem adhuc laborat.

II. Ubi febricitat, aût in alium morbum, vel notabilem ſanguinis intemperiem aut Cacochymiam incidit.

III. Quando Cataracta ad nigredinem aut flavedinem vergit, vel plumbei coloris conſpicitur.

IV. Dum factâ palpebræ frictione, Iris neque dilatatur, neque contrahitur, ſed in ſuo ſitu permanet immobilis.

V. Denique, ſi humore aqueo & Iride benè conſtitutis, malum hæreat in humore cryſtallino.

Præterea utrum Cataracta matura ſit nec ne examinandum. Cataracta nondum ad maturitatem perducta cognoſcitur

I. Si poſt factam palpebræ frictionem, pellicula in partes diviſa & mobilis conſpiciatur.

II. Si radios candelæ, phialam aquâ repletam tranſeuntes, percipiat, colo-

coloréſque quodammodo adhuc diſtinguat. Quibus in caſibus Operatio non eſt inſtituenda, ſed in aliud magis opportunum tempus differenda.

Ubi Cataracta jam matura, (quod in aliis citius, in aliis tardius accidit) ſequenti methodo procedendum.

Corpore purgato, die ſereno & lucido horis matutinis, deponatur æger in ſedili lumine adverſo, hinc oculus ſanus obligetur, mox Chirurgi hypochondria brachiis ſuis amplectatur, totoque Operationis tempore quietum ſe teneat. Caput interim patientis miniſtrorum unus à poſteriori parte immobile contineat.

Nonnullis in more poſitum eſt oculum affectum prius maſticati fœniculi halitu irrorare, palpebráſque nonnihil fricare, quod tamen nos ſummopere neceſſarium non putamus.

Acum delineatam vide apud Schult. in Armam. Tab. VIII. F. 2. 3.

Acus itaque per pannum laneum aliquoties tranſmittatur, ut parum incaleſcat, aptiorque operationi evadat: Mox Chirurgus palpebram aperiat,

riat, ægróque ad angulum majorem oculum ut convertat, injungat. Tum dextrâ manu ſi ſiniſter, ſiniſtrâ ſi dexter oculus laboraverit, unico i-ctu, ac preſſione aliqua tunicæ Corneæ, ſtraminis diſtantia ab Iride acum imponat, quæ ſenſim quaſi terebrando per Corneam adigatur; Ubi jam nullam ſentit Chirurgus renitentiam, ſignum eſt intra oculi bulbum acûs cuſpide perventum; tunc ad ipſam pelliculam inclinanda acus, cujus cuſpide paulatim illa ſeparanda ab Uveæ margine, ejuſque parte ſuperiore verſus inferiorem; dein leniter vertendo intra oculi bulbum ad angulum oculi externum paulo vehementius deprimenda, donec ibidem hæſerit.

Quod ſi inter operandum refractariè ad ſuperiora iterum aſcendat, vel in minimas partes abeat; tunc Cataracta tota, aut partes ejus humiliori loco ad aliquot momenta detinendæ ſunt, ne finitâ Operatione pupillam oculi rurſus petant.

Operatio dum peragitur, ſedulò cavendum, ne Cryſtallinus humor & ſanguinea tunicarum vaſcula duriori attactu lædantur; iis namque læſis aqueus humor ſanguineus, malumque immedicabile reddi poſſet.

Hiſce peractis acus prudenter retrahenda & extrahenda, oculoque læſo *Collyrium* ex *Aq. Roſar. Album. ov. conquaſſat.* & *tantill. Alum.* cúm linteo duplicato admovendum, & ſanus æquè ac affectus oculus devinciendus erit. Poſtea capite elevato quieti ſe componat, ſobriè & abſtinenter per aliquot dies vivat, cibiſque liquidis utatur.

Duæ verò in hac Operatione occurrunt difficultates. I. Quod acutior acus facillimè quidem per Corneam trajiciatur, ſed ad Cataractam deprimendam minus conveniat propter cuſpidis tenuitatem, quæ facilè aut pelliculam in partes dividit, aut vaſa ſanguinea lædit. II. Quod acûs cuſpis, ſi obtuſior fuerit non ita facilè Corneam perforet, præprimis in

in iis, in quibus Cornea admodum dura exiſtit.

Hinc novo experimento, & felici ſucceſſu inſtituto, duplici ſcilicet acu utimur, alterâ *acutâ* & *excavatâ*, alterâ obtuſâ. Acutâ perforatio inſtituitur ſine terebratione tamen: mox eadem paulisper retracta cavitate ſuâ excipit cuſpidem alterius acûs, ſed obtuſæ, per foramen acu excavatâ inſtitutum facilem jam viam invenientis. Remotâ itaque acu excavatâ, obtuſâ, eo quo ſuprà dictum eſt modo, Operatio abſolvitur.

Acuum delineationes vide infra poſt indicem Fig. I. & II.

EXPERIMENT. VIII.

De Oculi Symphyſi.

Superiores palpebræ cum inferioribus nonnunquam ita connaſcuntur, ut eas aperire planè nequeat patiens. Quo in caſu ope lanceolæ portio earum prudenter ſeparanda, reliquumque forfice (cujus altera extremitas cuſpide obtuſâ aut quodammodo rotundâ prædita eſt) inciden-

dum. Factâ inciſione *Collyrium* ex cicatriſantibus & leniter aſtringentibus adhibendum: Externè videlicet *ex Album. ovi. Alum.* & *Aq. Roſar.* Intra palpebras autem *Collyr. ex Aq. Plant. cum Tut. præparat.*

Coaleſcente verò palpebræ interiori ſuperficie cum ipſo oculi bulbo; videndum, an illa cohæſio latè ſe extendat. Quod ſi tanta non ſit, Emplaſtro glutinoſo palpebra aperta tenenda, & *forfice tenuiori* vel *lanceolâ* ſubtiliori prudenter ſeparanda erit.

Poſt ſeparationem Collyrium præſcriptum convenit, cicatrixque introducenda; quod tamen non ſemper ſuccedit, ſed nova nonnunquam ſubſequitur adhæſio; Tum verò præſtat *laminam* ex pergamena cum *Tinctura aſtringenti* vel *Vino Tint* coctâ, ad convexam oculi ſuperficiem efformatam, parti ſeparatæ interponere. Singulis verò diebus hæc interpoſita lamina renovanda, novâque in prioris locum ſubſtituenda, donec tandem

dem ad cicatricem vulnus perducatur, admoto externè leniter aſtringenti collyrio.

EXPERIMENT. IX.

De Oculi Cicatrice albicante.

CorneaOculi tunica pellucida, non rarò deformis redditur maculâ quâdam albicante, ingratum ipſi colorem inducenti. Hæc Iridem ſæpius tegit ſine notabili tamen incommodo. Aliquando ipſam pupillam adeo obnubilat, ut radiis ab objectis verſus oculum tendentibus ingreſſus denegetur, patiénſque magnum ita patiatur viſus impedimentum.

Malum ſi altas nondum egerit radices, conveniunt Collyria de acredine parumper participantia, v. g.

℞. *Aq. Fœnic.*
Euphrag. aa. ℥iv.
Tut. præpar. ʒj.
Vitriol. alb. ℈ij.

M. & leni ignis calore coquantur parum, Colaturæ guttâ unâ aut al-

terâ bis térve de die oculus irroretur. Si verò adfuerit inflammatio; Colaturæ poſſunt addi *Caph. gr.* xv.

Cæterum egregius eſt pulvis aliquis ſcaber, quo non rarò maculæ hujus ſuperficies abraditur atque conſumitur. e. g.

♃. *Bol. Armen.* (*vel potius Tut. ppar.*) ℨj.
Pulv. Oſſ. Sepiæ. ℨß.
Sach. Cant. alb. ℈j.

M. F. Pulv. ſubtiliſſimus ter de die oculo inflandus.

EXPERIMENT. X.

De Oculo Artificiali.

Variolæ, Morbilli, Inflammationes, Vulnera, Ulcera &c. aliquando adeo malè afficiunt oculum, ut vel viſum deſtruant, vel oculum exedant atque conſumant, vel turpi cicatrice deformem reddant.

Quoniam verò irreparabile hoc malum eſt, artis Chirurgicæ Cultores ArtificialemOculum ſibi fabricari cura-

rarunt, qui nihil aliud eſt, præter Hæmiſphærium aliquod ex vitro confectum, atque ita coloratum, ut cum oculi facie externa planè conveniat. *Oculos Artificiales delineatos v. apud. Schult. in Append. Tab. IX. Fig. 1.2. 3. &c.*

Ex lamina quoque argentea aureáve excavatâ & vitreâ cruſtâ (quam Noſtrates *amilieerſel* vocant) obductâ, oculi colorem ſuperficiémque æmulante, componitur, atque infra palpebras oculo læſo adaptatur, ita enim motu oculi affecti capſula illa artificialis, ac ſi oculus ſanus eſſet, movetur.

Longè tamen præferimus Hæmiſphæria illa ex vitro confecta, quod ſplendorem ſuum rectius ſervent, quàm hæ capſulæ vitro obductæ, facilè colorem ſuum, ab humore, oculum irrorante, mutantes.

Hoc autem ut felicius peragatur, ante applicationem Oculi Artificialis, applicetur prius lamina quædam plumbea, eódem modo excavata, quam per biduum aut triduum geſtat patiens, ut ita malè conſtitutus ocu-

lus ejuſmodi capſulæ vel vitreæ, vel aureæ deinceps applicandæ, ſenſim aſſueſcat.

EXPERIMENT. XI.

De Polypo Narium.

Narium cavitatem interiorem tumor quandoque occupat, *Polypus* dictus, modò carnoſus, modò pituitoſus, colore aliquando rubicundus, lividus vel obſcurus, ſubinde molliuſculus, vel cartilagineus, pedunculo ſuo nonnunquam pendulus, vel multis in locis narium tunicæ internæ annexus, quo nares non tantùm clauduntur, ſed reſpiratio & loquela præſertim ubi poſt Uvulam ſeſe extendit, notabiliter præpediuntur.

Præter intemperiem in ipſa maſſa ſanguinea quærendam, non raró Ulcera, Hæmorrhagia narium, Coryza, Catharri, Caſus, hunc affectum præcedunt. Licet autē ut plurimum ſanguinem non fundant Polypi, aliquando tamen

tamen ſanguinem fundentes, aut etiam cum Lunæ phaſibus incrementum, & decrementum ſumentes, conſpiciuntur.

Si illorum color lividus, plumbeus, aut ſi tumor cancroſus conſpicitur, difficillimè reſtituuntur. Nec ita facilem curam admittunt, qui carnoſi & duriores; faciliorem verò, qui albicantes, molliuſculi & unico pedunculo penduli apparent.

Curatio abſolvitur vel medicamentis, vel filo, vel ferro. Filum tamen non ubique convenit, quod ſatis altè Polypo ligatura injici nequeat. Si cui tamen hac methodo Polypum exſtirpandi animus, procedat uti *Hildanus* in Trago Scirrhoſo, ex aure propullulante, *Obſerv.* 1. *Cent.* 3. ubi inſtrumenti & fili uſum diſtinctè proponit.

Quidam ex amicis Chirurgis utitur eâdem inſtrumenti formâ, ſed minori, quali Uvula reſecatur.

Alii fili uſum declinantes, medicamentis utuntur primò mitioribus,

dein fortioribus corroſivis.

Obſervandum interim ut Narium interior tunica ſana adhuc muniatur, & obducatur Unguento albo Caphurato, Populeo, Refrigerante Galeni, aut Nutrito, ne particulæ medicamentorum applicandorum nimis acres partes lædant ſanas.

Polypo itaque tollendo ſequentia inſerviunt,

♃. *Succ. Granator. coct. inſpiſſ. q. pl. quo Polyp. oblinatur.*

♃. *Cortic. Granator. & Sabin. F. Pulv. Polypo admovendus.*

♃. *Cap. Mort. Vitriol.*

♃. *Vitriol. Alb. pulver.*

♃. *Cap. Mort. Vitriol. Subtil. pulv.*

Ung. Ægypt. liquidior. q. pl.

♃. *Alum. cum Bolo Armen.*

♃. *Spir. Vitriol. cum Aq. Plantag.*

♃. *Aq. Fort. cum Aq. Solan.*

Subinde radicitus exſtirpantur aquâ cum Mercur. Sublimat. coctâ. vel

♃.

℞. *Vitriol.*
Ærugin.
Alum.
Mellis aa. q. ſ.
M. F. cum Aceto Unguentum molle.

Notandum autem, tenuiora medicamenta penicillo, majoris verò conſiſtentiæ linteis carptis eſſe admovenda.

Verùm hæc aliquando nihil juvant, ſed inſtrumento, *Forfex cannulata* dicto, Polypus auferendus venit; Cujus inſtrumenti effigies exſtat apud *Severinum* lib. 1. de Efficaci Chirurgia p. 115.

Inſtrumenti delineat. v. apud Aquapend. & Schult. in Armament. Tab. XXXIII Fig. VII.

Præſtantius autem illud inſtrumentum foret, ſi in concava parte ſuperiore duobus aut tribus dentibus quadratis & acutis eſſet præditum, qui firmius dictum tumorem apprehendere poſſent.

Extracto Polypo reliquiæ inurantur ferro ignito per Cannulam naribus immiſſo, ut ita Polypus radicitus exſtirpetur; aliàs enim facilè recrudeſcens malum difficulter per medi-

ca-

camenta Cauſtica & Aſtringentia reſtitui poſſet.

Non tamen ubique ferro ignito utuntur: Extracto enim Polypo admovetur Spiritus Vini cum melle roſaceo miſtus, eóque ſolo poſt extractionem patientes curant.

Solus etiam Sp. Vini, vel Tinctura Cinamom. cum melle Roſaceo, cum ſucceſſu admoventur.

Dexterrimus quidam Chirurgus, experientiâ aliquoties edoctus, Extractionem diſſuadet, & aquâ ſolummodo Calcis utitur, quâ ſæpius Polypum tangit, quáque nuper adhuc Polypum, ad labii ſuperioris oram pendulum, feliciſſimè ſuſtulit.

EXPERIMENT. XII.

De Hordeolo & Grandine.

In palpebra ſuperiori concreſcit aliquando tuberculum rotundum & pellucidum, mobile ſimul, atque digiti preſſuræ cedens. Græcis χαλάζιον vocatur; Latinis *Grando*.

A-

Aliud ejuſdem ferè naturæ tuberculum in palpebrarum margine piloſo occurrit, *Hordeolum*, ob hordei grani ſimilitudinem, nuncupatum.

Sæpe in Abſceſſum abeunt, & ſpontè rumpuntur. Quod ſi non contingat, acûs beneficio capitulum albicans aperiendum, & materiâ intus collectâ expreſſâ, Emplaſtrum Cicatricans imponendum.

Ubi ex pedunculo pendulum conſpicitur tuber, ligatura ipſi erit injicienda, quæ quotidie arctius conſtricta tuberculum tandem ſeparare valet.

Durius quandoque occurrens tuberculum, pulticulâ ſequenti ad maturationem perducendum.

℞. *Medull. pan. alb.* ℥iß.
Croc. ℈ß.
Vitell. Ovi N. j.
Lact. Vaccin. q. ſ.

M. F. Cataplaſma, quod duobus lintreaminibus Cambricenſibus impoſitum applicetur.

Fa-

Factâ ſuppuratione procedendum ut ſuprà.

Si acrior fuerit materia, ab eáque palpebræ ſuperficies cartilaginea corroſa appareat, abraſâ prius ſuperficie læſâ, imponatur *Alb. Ov.* cum *Melle Roſac.* permixtum.

Trajectionem fili, in modum ſetacei, utpote nimis moleſtam & eventûs dubii, quicquid alii contradicant, non approbamus.

Si in interna palpebræ parte, oculum tangente, Hydatides exiguæ, aliáve tubercula conſpiciantur, illa maturè aperienda, iiſque *Alb. Ov. conquaſſat.* cum *Aq. Roſar.* applicandum, cavendúmque, ne palpebra cum oculi tunica concreſcat.

EXPERIMENT. XIII.

De Hypopyo, ſive Oculo purulento.

Afficitur aliquando Oculus, quamvis rarius, affectu quodam, quem Græci ὑπόπυον, Latini *Saniem in Oculo* vocant. Eſt autem nihil aliud

liud, quàm collectio materiæ purulentæ mobilis, in ipſo oculi bulbo conſpicuæ, quæ ſubinde pupillam occupando, lucis radios excludit viſúmque deſtruit.

Cauſam agnoſcit vel Externam, vel Internam.

Externè oriri poteſt à Caſu, Ictu, Contuſione, Vociferatione, Vehementioribuſque quibúſvis exercitiis, quibus vaſculum aliquod ſanguineum, tunicæ Uveæ læſum, ſanguinem ſub forma ſanguinis effundit, qui brevi temporis intervallo materiæ purulentæ faciem aſſumens, huic malo viam ſternit.

Cui quoque obſtetricari poſſunt Ductus noſtri Aquoſi ſolito patentiores redditi, varias unà cum aqueo humore particulas craſſiores, à reliquo ſanguine divortium facientes tranſmittendo, quæ in oculi bulbo coëuntes, materiam purulentam repræſentare videntur.

Internè verò non ſemel Hypopyum portendit, gravis Dolor capitis

diu

diu perdurans, continuóque excrucians, à corroſivo & acri ſanguine ortum trahens, qui dicta vaſcula lædendo, materiámque ejuſdem indolis in oculi bulbum exſpuendo, fores ipſi pandit.

Inter medicamenta externa commendamus ſequens, vel huic ſimile Collyrium:

℞. *Aq. Roſar.*
Fœnic. aa. ℥ij.
Tut. præpar. ʒß.
Antimon. Diaph. ℈j.
Tinctur. Croc. ʒj.
Aq. Regin. Hungar. ℥ß.

M. F. Collyrium ter quatérve de die calidè adhibendum.

Eo namque aliquando, materiâ purulentâ inciſâ & attenuatâ; priſtinus oculis vigor iterum conciliatur.

Materiâ verò in oculi bulbo hærente nimis craſſâ, nulliſque medicamentis tam externis quàm internis auſcultante, ſunt qui patientis caput tamdiu motitare ſolent, donec ipſa materia loco mota, in varias abeat parti-

particulas, externis deinceps medicamentis diſcutiendas.

Verum enimverò Methodum illam patienti nimis moleſtam planè improbamus, cùm tam arctè inter ſe cohærentes particulæ hoc modo à vinculis ſuis liberari nequeant.

Præſtat itaque inſtrumento, huic uſui convenienti, tunicam Corneam ſecundum fibrarum ductum extra Iridem, ſimul & ſemel pertundere, ut materiæ ibidem collectæ pateat exitus. Si verò non ſufficienter prodeat, oculi bulbus parumper comprimendus, mox fibris ſeſe jam contrahentibus ſequens Collyrium admovendum:

Inſtrument. v. apud van Mekeren Cap. IX. & Scult. in Append. Tab. XIII.

℞ *Aq. Plantag.*
Roſar. aa. ℥vj.
Sief albi ʒj.
Sem. Cydon. ℈ij.
M. F. Collyrium.

Quo ſolo poſt factam inciſionem curatio nonnunquam abſolvitur.

Quod ſi vulnuſculum inflictum difficilius conſolidetur, *Aqua Plan-*

tag. cum Album. Ov. conquaſſ. & *tantillo Croc.* applicandum.

Si verò cicatrix oculi ſuperficiem deformem reddat.

℞. *Aq. Plantag.* ℥ij.
Tut. præpar. ℈ij.
Lap. Calam. ℈j.
Sach. Cant. alb. ℥ijß.

M. F. Collyrium bis térve quotidie adhibendum.

EXPERIMENT. XIV.

De Aurium Chirurgia, Ceruminibus &c. extrahendis.

Cerumen, auriúmque ſordes meatui auditorio inhærentes, eum aliquando ita obturant, ut ſurdaſter reddatur patiens, imò ipſam ſæpius incurrat ſurditatem.

Auriſcalp. v. *apud Soling. Tab.* III. *Fig.* 10. & 11.

Quo in caſu (ſi molliuſcula fuerint cerumina) *Auriſcalpio* extrahenda erunt, probè cavendo, ne inter extrahendum Tympani membrana, cutiſve meatûs auditorii glanduloſa, lædatur.

Si

Si quædam Ceruminis portio membranæ firmiter annexa maneat, dictóque inſtrumento ab eadem avelli nequeat,

℞. *Hydromell. Calid. q. ſ.* quo ope Syphonis aliquoties auris eluatur, ita enim de duritie ſua remittit, feliciúſque extrahitur. Eodem quoque auriſcalpio vel ferramento, ſi linteum carptum ei affixum, eruitur.

Ad Lapillum, Nucleum ceraſorum, ſimiléve durum corpus, meatum auditorium obſtruens, extrahendum, variæ formæ Auriſcalpia requiruntur.

Ut verò eò faciliùs Operatio peragatur, olei alicujus guttæ aliquot auri prius inſtillandæ.

Piſo eundem meatum obturante, & in magnam molem intumeſcente, inſtrumento, *Auris Speculum* dicto, utendum, quò meatus auditorius, diductis ab invicem lateribus, faciliùs inſpiciatur, & faba piſúmve Auriſcalpio meliùs extrahantur. *Speculum v. apud. Soling. Tab. III. Fig. 7.*

Quod tamen certius aliquando per-

agitur, ſi oblato ſternutatorio caput concutiatur.

Globulus ligneus aut plumbeus eodem modo erit extrahendus, non verò *Terebello*, quo globuli ex aliis partibus eruuntur; eo enim hoc in caſu premuntur nimis; & preſſi non rarò Tympani membranam graviter afficiunt.

Aliquando *Turunda* altius immiſſa extrahi facilè nequit, ipſámque ſurditatem inducit. Quo in caſu ſi nec forcipe nec Volſellâ quid proficimus; *inſtrumento*, cylindro acutiori donato, extractio facilè peragitur.

Vid. Scult. Auctar. ſecund.

Quod ſi Animalcula, v. g. Muſcæ, Araneæ & id genus alia inſecta auris meatum fuerint ingreſſa, ſpongiæ portiuncula ſtylo ferreo alliganda, quæ reſinâ Terebintinæ imbuta auri immittatur: quâque dum animalculum ipſi adhæret, haud difficulter extrahitur.

Si verò ex voto res nondum ſucceſſerit, immiſſo liquore amaricante v. g. *Succo Abſinth. Cent. minor. Tinct. Card. bened. Oleo amygd. amar.*

mar.Ol. Tanacet. necantur atque e-ruuntur. Quo artificio etiam vermes, in meatûs auditorii ulceribus prognati, interficiuntur.

EXPERIMENT. XV.
De Aurium Excreſcentiis, Dolore & Tuba Acoviſtica.

Excreſcentiæ Aurium carnoſæ vel fungoſæ prudenter ſunt tractandæ; forfice nimirum vel cultello, ſi poſſibile, abſcindendæ, partíque læſæ ſtypticum parum aut nihil de acrimonia participans, ne membrana Tympani lædatur, applicandum: mox turunda durior Unguento cicatricante oblita, & pulvere *C. C. Uſt.* aſperſa immittenda.

Aliàs optato cum ſucceſſu ejuſmodi excreſcentiæ iiſdem medicamentis, quibus carunculæ in meatu urinario, curantur.

Hinc medicamentum ſequens maximoperè commendamus,

♃. *Oſſ. Sep.*
Tut. præpar. aa. ʒij.
C. C. Uſt.

Aloës lot.
Ariſt. Rot. aa. ʒj.
Alum. Uſt. ʒß.
M. F. Pulvis Subtiliſſ.
Dein ℞. *Ol. Roſar.* ℥ij.
Litharg. aur. ʒj.
Coq. ad Emplaſtri conſiſt. tunc ab igne removeatur, & addatur prædictus Pulvis, miſceanturque ad ignem tamdiu, donec duriuſculum evadat medicamentum.

Hujus portiuncula excreſcentiæ admota eandem ſenſim & ſenſim conſumit.

Nonnunquam meatus auditorius membranâ quâdam ſicuti Velo expanſo clauditur, quæ pertundenda, & pertuſa cicatricanda erit.

Si verò illa membrana prope Tympani membranam conſpiciatur, eámque tegat, cave operationem inſtituas, ſed manum retrahas.

Aliquando aures intolerabili afficiuntur dolore. Quo in caſu ſæpius cum ſucceſſu adhibetur ſequens,

℞. *Lact. muliebr.* ℥ß.

Croc.

Croc.gr. xij.
Decoct. Chamom. vel *Fœnu græc.* ℥iij.
Sach. Saturn. ℈j.

Hujus Mixturæ portiuncula auri calidè immittatur.

Si dolor nimis vehemens adhuc urgeat,

℞. *Ol. Sem. papav.* ℥iß.
Caph. gr. V.
Op. Crud. gr. ij.
M. & Auri inſtillentur.

Opiatis tamen non utendum niſi urgente neceſſitate.

Quomodo inflammationes, Abſceſſus, & Ulcera ſint tractanda, de iis conſulantur Autores.

In quavis Surditate aut obauditione, medicamentis non cedente, convenit *Tuba Sonorifera*, ſeu *Acoviſtica*, quam ægri propriis auribus adaptant, ut ſonum diſtinctius percipiant. *Tubæ delineat. vid. infra poſt Indicem Fig. III.*

Si verò aurium adfuerit Tinnitus Tubæ rarius prodeſſe ſolent.

EXPERIMENT. XVI.

De Aure perforanda.

Matronæ quædam & Puellæ auris lobum nonnunquam perforari cupiunt, ut per foramen arte factum annulus traducatur, quem vel ornatûs gratiâ, vel (uti perhibent) pro quibuſdam oculorum affectibus mitigandis, pendulum geſtant.

Operatio hæc facili modo ſequenti methodo peragitur; Lobus levi frictione agitatus, loco perforando atramento prius notato, acu modò ignitâ, modò non ignitâ perforatur, annulúſque trajicitur.

Non raró autem contigit, annulum ex aure pendulum, foraminis facti latus inferius duriori attactu premendo, tandémque dilacerando, decidiſſe, hiatu quodam cum turpi cicatrice remanente.

Ad huic malo ſuccurrendum, Chirurgi conveniens excogitârunt inſtrumentum, quod *Forcipem Cannulatam*

tam vocant : cujus beneficio, loco perforando prius notato, lobi particula juſtæ magnitudinis (annuli ſcilicet trajiciendi craſſitiem circumferentiâ adæquans) aufertur, patulúmque foramen relinquitur: mox annulus Unguento aliquo cicatricante v. g. *Minio*, *Diapomphol.* & ſim. oblitus traducitur, ſicque ſine notabili incommodo foraminis latera facilè conſolidantur. *Forcipem vid. apud Soling. Tab. IV. F. 3.*

EXPERIMENT. XVII.

De Hydrocephalo.

Datur Hydropis ſpecies ὑδροκέφαλον Græcis dicta, ab obſtructis aut diſruptis Vaſis Lymphaticis capitis originem trahens. Hinc Tumores & aquæ collectiones in eo fiunt vel externè vel internè. Externè inter cutim & cranium, Internè inter Cranium & Duram matrem, nonnunquam inter Duram & Piam matrem, ſubinde inter Piam matrem & cerebri Corticem, vel denique in ipſis ce-

rebri Ventriculis aquæ colliguntur, quibus caput in monſtroſam magnitudinem extenditur.

Infantes frequentius hoc malo corripiuntur quàm adulti, quoniam eorum vaſcula, juſtò adhuc molliora, levi negotio extendi, nimis verò extenſa facilè diſrumpi poſſunt. Sanguine inſuper ſucciſque ab eo dependentibus craſſioribus & ad obſtructionem magis aptis ſunt præditi.

Chirurgus prudenter hîc procedat ſummopere neceſſarium putamus; Chirurgiâ enim, inciſione & perforatione inſtitutâ, nunquam Hydrocephalum reſtitutum audivimus, ſed omnes, in quibus Operatio fuit adminiſtrata, exſtinctos inde fuiſſe, Practici fide digniſſimi unanimiter teſtantur.

Si malum internè à lympha craſſa & viſcida, Vaſa Lymphatica obſtruente, originem traxerit, medicamenta Volatilia atq; Sudorifera, Diureticis maritata, internè aſſumpta, utramque abſolvunt paginam.

Ex-

Externè Cataplaſmata, vel Fotus capiti calidè admovenda v. g. Ex *Fol. Artemiſ. Major. Roriſmar. Abſint. Caph. & Croco* cum ſ. q. *Vin. alb. Gall.* quodbis térve de die renovetur. Vel

℞. *Pulv. Rad. Cucum. Aſinin. Irid. aa.* ℥ß.
Sem. Cumin. ℥j.
Farin. Fabar. ℥ij.
Flor. Meliſſ.
Anthos. q. pl.

Cùm Vino F. Cataplaſma eodem modo applicandum.

Hoc Cataplaſmate Practicus quidam ſingulari cum ſucceſſu fuit uſus.

Nonnulli faſciæ adminiculo, quam *Capitalem* Latini, *La Capelline* Galli vocant, quaque totum caput obvolvunt, Hydrocephalum reſtituere conantur, ſed irrito planè conatu.

Si verò malum fuerit externum, & in principio, vel ſi leviore humoris extravaſati preſſione, Suturæ à ſe invicem recedant, impoſito prius *Emplaſtro de Cumino*, dictâ faſciâ

pa-

patientem aliquando reſtitutum novi.

Quæritur, an Fonticuli, Setacea, & Veſicatoria alicujus utilitatis hoc in affectu eſſe poſſint?

Reſp. Si lympha acrior fuerit, Vaſis Lymphaticis adhuc integris, præter interna medicamenta, eadem profuiſſe Practicis obſervatum.

EXPERIMENT. XVIII.

De Curanda Dentagra.

Inter alias corporis noſtri partes, intolerabili aliquando dolore affectas, primas ſæpe tenent Dentes, qui varias ob cauſas, tantis non rarò afficiuntur cruciatibus, ut patiens (omnibus incaſſum adhibitis medicamentis) doloris acerbiſſimi impatiens, eundem amplius perferre non poſſit.

Inſtrumenti delin: vide infra poſt Indicem. Fig. IV.

Huic incommodo ut ſucurreret ars Chirurgica, Inſtrumentum, quo dolor hic momento citius, & quaſi incantamento tolli poſſet, excogitatum.

In-

Inſtrumentum hoc *Cauterium actuale* eſt, quod ignitum *Antitragum* leniter tangit, & cutim, unà cum ſubjacentibus nervulis, à ſecundo pari vertebrali oriundis, adurit.

De Antitrago vide Anatomicorum ſcripta.

Ut autem tutius hæc Operatio abſolvatur, cannula ſive vagina neceſſaria erat, quæ cauterium dictum tranſmittens, impedimento eſſe poſſet, ne latera auris viciniora lædantur.

EXPERIMENT. XIX.

De Dentium Extractione.

Dentium Extractio feliciter ut ſuccedat, unuſquiſque Operationem hanc inſtituturus, exactam eorum ut & alveolorum habeat notitiam, perquam neceſſarium exiſtimamus. Magna ſiquidem uti inter Dentes ſic & alveolos obſervatur differentia. *Dentium minimi* unicáque tantùm radice donati *Inciſores*, *Longiſſimi Oculares* & *Canini*, *Craſſiſſimi Molares* appellantur, pro quibus

bus etiam duo, tres vel quatuor radices, totidémque alveoli numerantur.

Gaudent quoque dentes ſuis vaſis ſanguineis pariter & nervoſis: Sanguinea videlicet arterioſa à Carotide, Venoſa à Jugulari, Nervoſa à nervis oculorum motoriis & guſtatoriis accipiunt, quæ per peculiaria foramina illos ingrediuntur. *Minora* tamen vaſcula *Inciſoribus*, *numeroſiora Molaribus*, (quorum quælibet radix ramum accipit) *majora Caninis*, *maxima* verò *Ocularibus* dentibus ſunt deſtinata.

Quibus conſideratis haud difficilè colligitur, cur quidam dentes facilius, quidam verò difficilius & cum periculo extrahantur.

Ad hanc autem Operationem debitè exercendam varia requiruntur inſtrumenta: Aliis enim dentes Canini & Inciſores, aliis Oculares, aliis Molares & Sapientiæ, aliis denique dentium fruſta & fragmenta evelluntur.

In-

Inſtrumentorum huic ſcopo convenientium ſequentia potiſſimum in uſu ſunt:

1. *Pedes Caprini.* *Inſtrumenta v. apud Scult. in Armam. Tab. x. & Soling. Tab. III. Fig. 2.*
2. *Roſtrum Corvinum.*
3. *Forcipes dentariæ variæ.*
4. *Pelicanus.*
5. *Dentiſcalpium.*
6. *Trulla.*

Antequam verò Extractio inſtituatur explorandum an vacillet dens, vel carie ſit conſumptus; imò an etiam poſſit aut debeat extrahi benè perpendendum. Dedecori namque Chirurgo eſſet, nec parum ejus famæ detrimenti caperet, ſi ſine ſucceſſu Operationem inſtitueret, ſpeciatim ubi ad Principes, Magnates & Matronas delicatiores vocaretur.

Præterea, quoniam Symptoma aliquod urgens, moleſta ſcilicet hæmorrhagia dentium extractioni ſubinde ſupervenire ſolet, Stypticum medicamentum neceſſariò ad manus eſſe debet, *Linteum* v. g. *carptum* vel ſolum, vel *ſucco Citri* madefactum. Vel

♃. *Fungum (Belg: Boviſt) ejuſque particulam extracti dentis alveolo immitte.* Vel

♃. *Linteum Uſtum (Belg. Tintel.)* Vel

♃. *Pulv. aut Caput mort. Vitriol.* Vel

♃. *Chartam Emporeticam oleo Vitrioli madidam, hanc ſicca, ſiccatam iterum madefac; madefactam denuo exſicca, hócque ter quaterve repete, tum chartæ hujus ſiccatæ & præparatæ portiunculam parti ſanguinem fundenti admove.*

Si verò hiſce non cedat hæmorrhagia, cauterium adhibendum.

Ut itaque extractio feliciter procedat, gingiva ab ipſo dente *ſeparatorio* inſtrumento prius ſeparanda, (ni jam ante à Scorbuto conſumpta fuerit) quia aliàs gingivæ firmiter aliquando dentibus adnatæ dilacerantur. Mox *Pede Caprino*, ſi ex *Inciſoriis* fuerit ex alveolo dens expellitur.

Ocu-

Ocularis aut *Caninus Forcipe Dentaria* vulgari extrahitur, quamvis aliquando (ubi cariei nota impreſſa conſpicitur) hujus extractio *Pelicano* felicius peragatur.

Dentes verò *Molares anteriores* convenientius *Pelicano cum brachiis rectis*, *Molares poſteriores Pelicano cum brachiis curvis* melius evelluntur. Ad dentium denique fruſta extrahenda *Roſtrum Corvinum* potiſſimum convenit.

Gravidis aut nunquam aut rariſſimè dentes ſunt evellendi, præprimis Oculares, quòd fœtus oculorum vitio aliquando exinde fuerit affectus.

Subinde Dentes extra ſeriem prominentes, obliquè verſus interna aut externa naſcuntur. Horum prominentiæ tantillum limâ corrigendæ, non tamen eo uſque auferendæ, ut dentis cavum in conſpectum prodeat, ne intolerabilis Odontalgia exinde propullulans, patientem nimis excruciet. Idem malum facilè ſupervenire ſolet, ſi *Forci-* *Denti delineat. vid. infra poſt Indicem Fig. v.*

Forcip. v. apud Soling. Tab. III. Fig. 9. *Forcipe inciſoria* Operatio hæc inſtituatur.

EXPERIMENT. XX.

De Dentium mobilitate, Caſu, & Dentibus Artificialibus.

Mobiles ſæpe fiunt dentes, vel quòd gingiva laxior reddita, dentibus firmiter non adhæreat, vel eâdem acri quodam humore ad alveolos uſque conſumptâ denudentur, minúſque ſtabiles reddantur.

Quo in caſu gingivæ blandioribus aſtringentibus Antiſcorbuticis permixtis roborandæ, quale eſt medicamentum *Etmulleri* ſequens,

♃. *Radic. Biſtort.* ℥ß.
Flor. Roſ. rubr. ʒij.
Balauſt. ℈iv.
Alum Uſt. ℈ijß.
M. cum S. q. Spirit. Cochlear. Vel
♃. *Herb. Scord. ſicc.* p. j.
Myrrh. opt. ʒß.
Alum. Uſt. gr. vj.
Coq. leniter in Vini alb. Gall. ℥iij.

Co-

Colat. ℥ij. *add. Mell. alb. opt.* ʒiij.
Spir. Vin. Caphur. ʒijß.
Cochlear. ʒj.
M. F. oris & gingivarum collutio.
Hæc mixtura in pleriſque oris vitiis à Scorbuto oriundis magnæ quoque eſt efficaciæ. Vel
♃. *Herb. Salv.*
Roriſmarin.
Flor. Roſ. rubr. aa. p. j.
Myrrh opt. ℈ij.
Alum. Uſt. ℈j.
Carioph. *N°.* vj.
Coq. in Vin. Gall. & aq. Chalybeat. aa. ℥ijß.
Colat. ℥iij. *add. Mell. Roſ.* ʒvj.
Spir. Cochl. ʒj. *M.*
Ad corroborandas gingivas, dentéſque dealbandos Matronæ quædam Pariſienſes ſequenti pulvere, ut ſecreto utuntur.
♃. *Oſſ. Sep.*
Corall.
Cremor. Tart.
Lapid. prun. aa, ʒijß.
Bol. Rubr.

Pulv. Roſar. rubr. aa. ℈j.
M. F. Pulvis, quo dentes quotidie fricentur.

Præter gingivam malè affectam duplici de cauſa Dentes cadunt: vel quòd à ſemine (ſive novo dente) dens alveolo expellatur, vel quòd ob vaſa ſanguinea malè affecta, nutrimento deſtitutus, decidat.

In priori caſu totum opus naturæ relinquendum; In poſteriori verò (quum ſermoni articulando Dentes multum auxilientur) *Artificiales* conficere, & in deperditi dentis locum ſubſtituere, ſæpius neceſſarium.

Dentes Artificiales vide apud Scult. in Auct. II.

Nihil quidem frequentius, quàm ex *Ebore* eoſdem conficere, confectos alveolis immittere, filóque ſerico aúreòve vicinis dentibus adalligare. Verùm quum hi brevi temporis ſpatio & à ſaliva & à cibo potúve aſſumto notabili flavedine tingantur, rectius ex *Hyppopotami dente* conficiuntur, præprimis ſi cortex ejus exterior in veo colore ſuperbiat: Hæc enim ſi ad fuerit, ad aliquot annos ejuſmodi

modi dentes naturali albedine illibatâ ſemper remanente, geſtare poſſunt.

Si omnes maxillæ inferioris Dentes nullo remanente decidant, integra Dentium ſeries ex *fruſto Eburneo* vel *Hyppopotami dente* conficienda erit, atque intra labium ita diſponenda, ut motâ maxillâ inferiore, eadem quoque moveatur, cibúſque ore aſſumptus quodammodo adhuc comminui poſſit.

EXPERIMENT. XXI.

De Uvæ Deſcenſu & Reſectione.

Circa *Uvulæ Deſcenſum*, ab humore craſſo & pituitoſo in ejus tubulis ſtagnante ortum trahentem, facilis & frequens occurrit Chirurgia.

Reſtituenda illa aſtringentibus, incidentibus, obſtructionéſque reſerantibus pulveribus, v. g. *Alumine Uſto, Pipere, Zingibere, Sale communi & ſim.* qui *Cochlearis* beneficio ipſi admovendi, vel *Cochleari, Manubrio Fiſtuloſo* & *exiguo*

Folli donato eidem aſpergendi; cujus delineationem vide apud *Hildanum Cent.* 2. *Obſ.* XXI. *Fol.* 96.

Solus quoque *Spiritus Vini* per modum gargarizationis adhibitus, uti etiam *Spiritus Salis Ammoniaci* linteis carptis relaxatæ Uvulæ aliquoties admotus, præſentaneam nonnunquam tulêre opem.

Verbo, quicquid pituitoſum incidere, viſcidum attenuare, obſtructiones ſolvere, humoribúſque per hanc partem circulantibus calcar addere aptum natum eſt, illud hoc in affectu utramque paginam abſolvet.

Verum aliquando tam pertinaces ſunt obſtructiones, ut *Aquâ Sublimatâ* Uvula ſit tangenda.

Quæritur, An capillorum verticalium retractio in Uvula relaxata conducat? Reſp. Aliquando juvamen affert, dum major eo tempore quo retractio peragitur ſpirituum copia Uvulam irradiat, unde expediris obſtructionibus Uvula relaxata reſtituitur.

Ubi

Ubi verò prædictis non reſtituitur, ſed relaxata manens loquelam & deglutitionem impedit, aut Scirrho malíve moris Ulcere, vel Gangræna afficitur, ſunt qui impoſito ſupradicto Cochleari *Aureo Nummo*, ſed ignito (quamvis minus convenienter) eandem adurunt.

Præſtabit in ejuſmodi caſibus eam extirpare, quod *Volſellæ* & *Forſicis* beneficio haud difficilè peragitur. Quod ſi patiens Operationem hanc, ob ſanguinis nonnunquam ſubſequens profluvium, ut cruentam nimis abhorreat, extirpatio Annulo cum Manubrio Cannulato & Filo adaptato facilè peragitur. Inſtrumenti delineationem vide apud *Hildanum*, nec non *Scultetum in Armamentario*, cujus ope nuper Operationem hanc cum ſucceſſu inſtitutam vidimus.

Hildan. Obſ. pag. 96. *& Scult. Tab.* VIII. *Fig.* 7.

Si cui volupe fuerit Encheireſin hanc minori cum apparatu abſolvere, *Inſtrumento pro Uvula abſcindenda* à Ruſtico quodam Norwego in-

Vid. etiam Scultet. Auct. I. *Tab.* I. *Fig.* XI. *&* XII.

invento, à *Th. Bartholino Cent.* 2. *Obſerv. Anatom. Hiſt.* 88. delineato & deſcripto, uti poteſt.

Quo inſtrumento aliorum quoque in corpore Tumorum, Tuberculorum, Verrucarum &c. extirpatio, ſingulari celeritate, inſcio patiente, nihilque mali cogitante, peragitur.

Si verò reſectâ jam Uvulâ immodicus ſanguinis fluxus eidem ſuperveniat, haud inconſultum erit depreſſâ linguâ, admoto *Vitriolo Cyprino* (in linguæ vinculo propoſito) partem ſanguinem fundentem tangere.

Poſſet tamen aliquando contingere, ut ſanguinis impetuoſior fluxus eo non ſiſteretur, quo in caſu ad *Cauterium actuale* confugiendum putamus.

Chirurgus itaque *Fiſtulam Annulo munitam* ori intromittat, manu ſiniſtra teneat, Uvulámque fiſtulæ foramine excipiat: dein ſtylo ferreo ignito fiſtulæ immiſſo Uvulam tangat & cautericet, probè cavendo, ne vicinæ partes lædantur.

Ga-

Gargariſmis denique convenientibus, vel *Melle roſaceo* admotis, curatio abſolvitur.

EXPERIMENT. XXII.

De Labio Leporino.

Labium ſuperius, (rariſſimè inferius) nonnunquam ita fiſſum apparet, ut haud obſcurè *labium leporinum* repræſentet, affectus, qui manum chirurgicam ſæpe etiam requirit.

Antequam autem hanc Operationem ſuſcipiamus, attendendum primariò examinandúmque, utrum labium uno tantùm, an duobus in locis ſit fiſſum: an fiſſura magna vel parva; an diviſum conſpiciatur palatum; an gingiva tumore aliquo, vel cartilagine, vel exoſtoſi ſit obſeſſa: an dentes promineant aut obſint: an patiens ſit infans, puer, aut adultus (in his enim non facilè tentanda eſt Operatio) an denique corpus benè aut malè diſpoſitum; quibus ad

rationis trutinam ritè ponderatis, utrum malum curabile ſit, nec ne, facilè concludi poterit.

Si in infante labium ſimpliciter fiſſum occurrat, ſequenti methodo procedendum: Ligatis infantis manibus pedibúſque, miniſtrorum alter ſedili inſidens firmiter eum teneat, altérque ejus caput quantum poſſibile immobile ſervet. Chirurgus interim diductis ab invicem labiis, partem labii ſuperiorem interiorémque adhuc integram, à connata maxilla ſuperiori, cultello ſeparet, quò hiatus integrè expleri, labiáque eo rectius extendi poſſint.

Hiſce peractis, ſtatim fiſſuræ margines calloſâ ſuperficie quodammodo induratas, acutiori forſice, loco atramento prius notato, reſecando cruentas reddat: dein interpoſito plumaceolo, ne gingiva jam ſeparata denuo coaleſcat, tres *acus argenteas, vel chalybeas* unam poſt alteram, à parte ſuperiori incipiendo, per labium diviſum traducat, geníſque

que compreſſis (quod commodè ſervo caput tenente peragitur) labia cruenta ita adaptet, ut filum circa eaſdem ſæpius glomeratum, eadem adducta in hoc ſtatu ſervet; Hócque felicius ſuccedit, ſi *laminis plumbeis* orbicularibus perforatis labiorum latera magis comprimantur. Mox reſectis acuum extremitatibus, fila liquore balſamico v. g. *Balſ. Copayv.* vel *Unguen. Arcæi* humectanda, quibus *plumaceolum* eodem balſamo irroratum ſuperimponendum, hiſce inſuper *Emplaſtrum glutinoſum* ab una parte malæ ad oppoſitam ſeſe extendens, applicandum, quo genæ rectius adducantur: denique *compreſſula* ad formam naſi accommodata faſciæ ope alliganda.

Vide Sculpt. Append. Tab. XXI.

Internè labium *Syrupo de Symph. Fernelii*, aut *Violaceo* obliniri poteſt, cavendúmque quantum poſſibile ne plorando, ſternutando, cibos quoque duriores comminuendo, labia quodammodo diducantur, quod *Cucuphâ ænea*, extremitatibus ſuis genas

Cucupham vid. apud Scult. in Auct. 11.

nas comprimente, vel *Splenis* è charta tabellata compoſitis, nonnunquam præpediri poteſt.

Sequenti ab Operatione die obligatio maneat, neceſſe eſt. Tertio verò die aliqualis fiat deligationis ſolutio, tollendo ea, quæ externè filis fuêre applicata; mediæ interim Acûs vinculum tantillum relaxetur, (uti etiam cum reliquis aliquando procedendum) ne fortiori filorum conſtrictione ulcera oriantur.

Quarto die media Acus extrahenda, reliquarúmque Fila magis ſolvenda. Quinto ſæpe acuum ſuperior tutò extrahitur; & ſexto ſeptimóve inferior ſive ultima; quibus ſublatis, applicato Emplaſtro cicatricante unà cum Faſcia, facillimè reſtituitur patiens.

Sunt qui *Unguentis*, ſecundo poſt partum die impoſitis, Labia Leporina in infantibus reſtituere ſatagunt, ſed, noſtro judicio, malè procedunt.

H. Roonhuyſen varia, quæ Labia Leporina ſpectant, ſcitu neceſſaria

in

in *ſuis Operationibus Chirurgicis* communicat, quibus curioſus Lector carere vix poteſt. *Vid. Lib. 11. part. 2. Obſ. 4. 5. & ſeqq.*

EXPERIMENT. XXIII.

De Linguæ Vinculo nimis ſtricto.

In nonnullis infantibus Linguæ Vinculum adeo ſtrictum exiſtit, ut nec ubera premendo lac ſugere, nec ad majorem ætatem provecti, articulatè loqui poſſint, niſi Chirurgica manus huic malo opem tulerit.

Non tamen ita temerè, quemadmodum communiter fieri ſolet, hîc procedendum arbitramur; quoniam adeo vulgaris hic affectus non eſt, quàm quidem vulgus credit, quod imprudenter nimis vinculum naturaliter ſæpe diſpoſitum, non rarò diſſecandum cupit. Omnium verò maximè culpandæ veniunt obſtetrices illæ, quæ pollicis aut digiti unguibus frænulum dilacerant.

Indicium autem eſt, Operationem hanc eſſe neceſſariam, ſi infans ultra den-

dentes & labia linguam exſerere nequeat, vinculúmque verſus dentes inciſores ſolito quidem magis prolongatum, ſed contractum conſpiciatur.

Tunc itaque Chirurgus ſiniſtrâ linguam exſertam teneat, alteráque manu tranſverſo vulnere vinculi hujus portionem forficis ope incidat: dein *Melle Roſaceo* aliquoties de die partem læſam inungat.

Cavendum interim probè, ne ad candelæ lucem ſectio inſtituatur, nec vas arterioſum aut nervoſum aliquod lædatur, ſeu Ductus Salivales inferiores diſſecentur, ne hæmorrhagiâ & doloribus infans pereat, aut moleſtiſſimo ptyaliſmo, nullâ arte reſtituendo, tenellus patiens afficiatur.

Si verò fortè contingat, vas aliquod ſanguineum læſum, copioſum ſanguinem exſpuere, hæmorrhagia talis alioquin ſatis periculoſa, nullo medicamento rectius compeſcitur, quàm admoto *Penicillo Vitrioli Ungarici* particulâ inſtructo.

Quod ſi vinculum breve admodum,

dum, tenſum, craſſiuſculum, aut carnoſum fuerit, temerè, nec ſine periculo ſectio inſtituitur.

EXPERIMENT. XXIV.

De Arteriotomia.

Veteres in Cephalalgia, Mania, Epilepſia, Oculorum Auriumque gravi Inflammatione, Arteriarum Sectiones inſtituere ſolebant. Verum jam temporis exautorata ferè eſt hæc Operatio, rariuſque inter Neotericos occurrunt, qui Arteriotomiam inſtituendam ſuadent, eam potius tum ob majorem hæmorrhagiæ, tum Aneuriſmatis metum, ex foro Chirurgico prorſus eliminandam, ſtatuentes.

Non tamen deficiunt Practici & Chirurgi, Operationem hanc, tutò & ſummo cum ſucceſſu, inſtitui poſſe ſibi perſuadentes.

Sequenti autem methodo procedendum volunt: Supra temporalem muſculum, pone aurem, arterias decur-

currentes Spongiâ aquâ calente imbutâ (abraſo primum capillitio) fovent, ægrique collum linteamine aut mappâ conſtringunt, ut ita intumeſcens arteria magis in conſpectum veniat, & atramento notata felicius incidi poſſit.

Si verò nondum ſatis in conſpectum prodit arteria, aut aſtrictio talis patienti nimis moleſta, ſub axillis ligaturam injiciendam volunt.

Verum enim verò (ſalvo illorum honore) concipere non poſſumus, quid ligaturæ illæ heic loci præſtare poſſint, dum ſanguinis motui contrariantur.

Infra partem quippe incidendam, ligaturæ injectio, præſertim ſub axillis, arteriarum temporalium intumeſcentiam cauſari nequit.

Non quidem negamus venis jugularibus conſtrictis arterias temporales, (quamvis rarius) intumeſcere; hoc verò ſolummodo accidentaliter contingit, quatenus ſanguini per venas jugulares, à capite verſus cor

re-

refluenti, via præcluditur, unde arteriarum latera paulo magis neceſſariò diſtenduntur. Qua de cauſa colli conſtrictio aliquo modo concedi poſſet.

Verùm cùm ſanguinis arterioſi motus adeo ſit impetuoſus, ut vel minimum vulnus copioſum ſanguinem exſpuat, prædictas partes ligaturis conſtingere, neceſſum non judicamus.

Locum itaque pulſu ſeſe ſatis manifeſtantem, ac (uti dictum) atramento notatum, lentâ fortíque manu incidunt, ſanguiniſque ſufficientem quantitatem extrahunt: quibus peractis (arteriâ prius infra inciſionem digito compreſſâ) Pulverem Aſtringentem vulneri inſpergunt. Vel Emplaſtrum Maſtiche obductum, vel ſequens calidè imponunt.

℞. *Maſtich. Sang. Dracon. aa.* ℥ij.
Bol. Armen. ℥ijß.
Alb. Ov. q. ſ. F. Emplaſtrum.

Mox *compreſſulam* minorem, dein majorem, tandémque maximam, ali-

Faſciationem vid. apud J. van Meke-renCap. XXXV. & Scult. App. Tab. XVIII. Fig. 2.

quando *plumbi laminam* imponunt, faſciámque, *nodulis* aliquot compreſſulas comprimentibus donatam, ſuperinjiciunt.

Cavendum interim ne nimiâ conſtrictione ſubſequens aliquando *Enchymoſis* superveniat.

Hiſce peractis per biduum partem vulneratam obligatam ſinunt, tertio verò die deligationis ſolutionem inſtituunt, eâ tamen lege, ut, remoto jam Emplaſtro, obligatio de novo, ut ante, ſed paulo laxior, inſtituatur, quarto denique quintóve die admota tutò removeri poſſe cenſent.

EXPERIMENT. XXV.

De Bronchotomia.

In quibuſdam Anginæ ſpeciebus, poſt interna & externa incaſſum tentata remedia, adeo ſæpe tuba reſpiratoria auguſtatur, ut patiens ſpiritum ducere nequeat, ſed ſuffocationis periculum incurrat, niſi Bronchotomia (nonnullis Laryngo-

gotomia dicta) inſtituatur. Quæ Operatio hactenus quidem ferè neglecta, aliquando tamen ſummè neceſſaria; præſtat enim anceps qûam nullũ adhibere remedium. Hac ſiquidem Operatione omiſſâ, mortem aufugere patiens nullo modo poſſet, quum è contrario Operatione hac prudenter inſtitutâ, nonnullos ſubinde fuiſſe reſtitutos experientiâ ſit manifeſtum.

Urgente itaque neceſſitate, ſequenti methodo procedere licebit: Servus à tergo patientis in ſedili collocati caput, ſcapulam verſus reflexum, immobile teneat, cutímque atramento prius notatam, ſiniſtrâ Chirurgus, & dextrâ famulorum alter elevet, elevatámque incidat. Factâ inciſione, ſeparatíſque tantillum *muſculis ſternohyoidæis*, diductíſque digitorum ope integumentis, intra tertiam & quartam, vel quartam & quintam cartilaginem, vulnus infligat, quo inflicto aër ſtatim impetuoſè exit, patiénſque levamen aliquod

Tubulum &c. vide apud Scult in App. Tab. XXIV. *Fig.* I.

percipit; mox *Tubulum aureum* aut *argenteum* vel *plumbeum* lævem & in extremitate rotundum, levitérque incurvum, variis foraminibus perforatum & alatum, foramini facto immittat, immiſſus Emplaſtro Glutinoſo & perforato affigatur, ibidemque tamdiu maneat, donec patiens viâ ordinariâ ſpiritum iterum ducere poterit.

Poſtmodum ad partis læſæ conſolidationem perveniendum, vulnúſque aſperæ arteriæ, ſi multum hiet, *Suturâ* quadam adducendum, capútque magis pronum geſtandum, quo cartilaginum latera eo propius ad ſe invicem accedant.

Cavendum interim ne humida aut oleoſa admota vulnus intercartilagineum ſubintrent, quia facilè nova inde oriri poſſent Symptomata.

Medicamentum denique, parti cartilagineæ applicandum, ex *Balſam. Copayv. Hypericon. & Oleo Terebinth.* componatur, vulneríſque reliquum ordinariis conſolidantibus, vel ſequenti unguento ad cicatricem perducatur.

℞. *Terebinth. lotæ* ℥v.
Pulv. Maſtich. ℥j.
Alb. Ov. Vitel. permixt. q. ſ. F. Ung.

EXPERIMENT. XXVI.

De Colli incurvati reſtitutione.

Inter muſculos caput flectentes, ſpeciatim aliquando afficitur muſculus *Maſtoides*, qui relaxatus, aut convulſione aut paralyſi laborans, ab antagoniſta extenditur, & contractione ſua caput verſus alterum latus tantopere contrahit, ut collo incurvato incedere neceſſe habeat patiens. Principiis itaque obſtandum, & medicamenta non tantum muſculo contrahenti (qui propriè non laborat) ſed & relaxato applicanda. Præprimis conducunt Emollientia, & fibras nimium tenſas relaxantia: E. G. *Ol. Violar. Lumbricor. de Later. Vulpin. Axung. Human.* Vel

℞. *Ol. Amyg. d. Lumbric. aa.* ℥j.
Axung. human. ℥iij.
Ung. Alth. ℥ß.

Theriac. ℥j.
Sal. Card. Bened. ℥ß.
Caph. gr. xij.
M. F. Linimentum. Vel
♃. *Ol. Chamomill.*
Rut. aa. ℥vj.
Nardin.
Aneth. aa. ℥ß.
Spir. Vin. ℥iij.
M. F. Linimentum.

Inſtrumenti hujus delin. vid. infra poſt Indicem Fig. VI.

Hiſce vel ſimilibus pars non tantum contracta, ſed & relaxata bis quotidie illinatur, dein ter quatérve ſingulis diebus, ex inſtrumento *Torques* dicto, quadrantis horæ ſpatio ſuſpendatur patiens; quibus tamdiu continuandum, donec ejus caput priſtino iterum ſtatui fuerit reſtitutum.

Verum aliquando hoc malum tam altas egit radices, ut propter ſummam muſculi contractionem & duritiem hac methodo reſtitui planè non poſſit; Hinc manus Chirurgica ſummopere neceſſaria, quæ elevato patientis mento & collo, tendinoſam muſculi Maſtoidæi partem (qua cum cla-

clavicula conjuncta perſentitur) arripiat, eámque, ſi poſſibile, unicâ inciſione cultello falcato præſcindat; & ſi plures partes tendinoſæ hujus muſculi impedimento fuerint, eaſdem itidem diſſecet.

Hæmorrhagia ſi ſuperveniat, ea ſiſtenda, vulnúſque deinceps hians plumaceolis *Balſamo de Copavv.* & *Hyper. aa. q. ſ.* irroratis, adimplendum, curandúmque ut ampla generetur cicatrix, quod facilè ſperandum, ſi inter curandum caput ligulâ aliquâ verſus oppoſitum latus inclinatum ſervetur. *Vid. Roonhuyſen part.* 1. *p.* 88. *& ſeq. Van Mekeren Cap.* XXX.

Notandum, hoc in caſu longè aliter procedendum eſſe, ac cum aliis vulneribus, quorum labia adducenda, hîc verò eadem, quantum poſſibile, deducenda veniunt.

Aliis hæc Operatio, ut crudelior, diſplicet, & Cauterium Potentiale tendinoſæ dicti muſculi parti applicare malunt, quod ſeparatâ jam eſcharâ, muſculi unionem cum clavicula diſnecteret; Verum moleſtiſſimam talem, & ob ſummos dolores, con-

vulſionéſque periculoſiſſimam fuiſſe curationem, experientia docuit.

Quidnam autem de ejuſmodi cauteriis ſit judicandum, & quibus in locis conveniant, infra *Exper. de Abſceſſuum Apertione* notabimus.

EXPERIMENT. XXVII.

De Venæ-Sectione, & Punctura Nervi.

Venæſectio, communiſſima quamvis Operatio, magnámque induſtriam requirere non videatur, Artifici tamen, licet experto, multum aliquando faceſſit negotii, & patienti non raro dolorifica eſſe ſolet. In corporibus enim obeſis, quorum vaſa exigua admodum, multáque pinguedine obvoluta, vix oculis venæ dignoſcuntur.

Ligaturâ itaque nec arctè nimis, neque nimis laxè injectâ, brachióque manu calente fricto, circa cubiti flexuram talúmque, Vena (obſcurè quamvis in conſpectum prodeat) quan-

quantâ fieri poteſt circumſpectione ſecanda. Si verò non occurrat vena, ſed in pinguedine abſcondita lateat, eam cæco impetu ſecare non licebit, ſed alibi in manu vel pede vena quærenda, ne Chirurgi imprudentiâ vas vicinum, aut arterioſum, aut nervoſum, lædatur.

Si ob mobilitatem ſuam *Lanceolæ* aciei cedat vena, alia quædam ligatura infrà vulnus infligendum erit injicienda. Eodem modo procedendum, ſi ob profundiorem venæ ſitum, inflictum vulnus vulneri cutaneo non reſpondeat: hócque malum facilius evitari poteſt, ſi ſectâ venâ extrahendæ Lanceolæ mucronem Chirurgus attollat, vulnúſque cutis hoc modo dilatet, & amplius reddat; potiſſimum ſi ſectio non rectilinea, ſed obliqua, quæ ubique præſtat, inſtituatur. *Methodum inſtituendi vid. apud Scult. in App. Tab.* XXVIII.

Inter Venas ſecandas occurrit *Primò Frontis*, *Secundò Raninæ* dictæ, quarum Sectiones uti minus neceſſariæ, ſic etiam non ſatis tutò in-

inſtituuntur. Si cui tamen volupe fuerit eas ſecare, collum circumjectâ mappâ ex linteo confectâ tantillum conſtringat, quo conſtricto dictum factum venæ diſtinctius apparent, & facilius inciduntur.

Tertiò occurrunt *Venæ jugulares externæ*, quas, ſi ullam in toto corpore, tutò ſecare licebit; quia neque nervi punctura, neque tendinum arteriarúmque læſio hîc metuenda. Quod autem dicant ab ejus Sectione nuper quendam fuiſſe exſtinctum, falſiſſimum credo, illúdque non hujus Sectioni, ſed Symptomatibus aliis adſcribendum puto, cùm tutiſſimè has incidi poſſe expertus noverim.

Quartò vulgatiſſimæ occurrunt Sectiones venarum brachii, *Cephalicæ*, ſcilicet, *Baſilicæ* & *Medianæ*, Veteribus ita vocatæ, quòd peculiaribus partibus deſtinatas crederent. Verum invento circulari ſanguinis motu hæc opinio exſpiravit. Ex his autem tribus Cephalica tutius inciditur, dein Baſi-

ſilica, ſed minus tutò Mediana, propter ſubjectum ſæpe nervum, aut arteriam, aut muſculi *Bicipitis* partem tendinoſam. Hoc tamen ſemper non eſt metuendum, ſæpe enim eadem ſine ullo planè periculo ſecatur, quòd ſitus ejus tendinis, arteriæque aliquando profundior, & nervi curſus tantillum aberret.

Quintò ſequuntur Sectiones venarum in manu & pede, *Salvatellæ* & *Saphænæ* dictæ, quæ neceſſitate illud exigente circumſpectè incidendæ. Quod ſi Saphæna incidi debeat, pes in aquam calentem prius immergatur: quod in Sectione Salvatellæ ſæpius quoque neceſſarium.

Dum vena inciditur non raròNérvus vel Tendo punctus, doloris, pulſationis, inflammationis, convulſionis vel Spaſmi cauſa exiſtit. In dolore convenit Pulticula ſupra præſcripta ex *Mica Panis albi*, *Croco*, *Lacte*, &c. Vulneri inſtillentur calidè ſequentia:

℞. *Ol. Thereb.*

Hyperic. aa. ℥vj.
M.

Vel, ℞. *Ol. Ceræ.* ℥j.
Hyper.
Spir. Vin. aa. ℥ß.
Euphorb. ʒiß.
M.

Vel, ℞. *Thereb.* ℥j.
Ol. Cer. ʒij.
Vitell. Ov. N. j.
Mell. ℥ß.
M.

Ut autem hæc intimius penetrent, linteum carptum oleo dicto madidum admovendum, ſpatuláque ferreâ ignitâ tamdiu comprimendum, quamdiu patiens id ferre poterit.

Sectâ venâ aliquando ſanguinis extravaſati portio, in partibus cutaneis vicinis hærens (*Enchymoſis* dicta) maculas liveſcentes aut flavi coloris inducit, vel nodulus ab humore viſcoſo productus, poſt V. S. remanet: quorum curatio haud difficilè abſolvitur ſequentibus:

℞. *Spir. Vin.* ℥ij.

Sal.

Sal. Armon. ʒß.
M.

Vel, ♃. *Spir. Vin.* ℥iß.
Sal. Vol. oleoſ. ʒij.
Succ. Abſint. ℥ß.
M. & plumaceolis aut linteis ter de die applicentur.

EXPERIMENT. XXVIII.

De Vulneribus Vaſorum Lymphaticorum.

Præter incommoda Venæſectioni ſupervenientia, & paſſim obvia, Vaſorum quoque Lymphaticorum Vulnera, toties à Chirurgis, in arte cœteroquin peritiſſimis, Venæſectionis occaſione læſorum, examinanda erant.

Inſtitutâ enim Venæſectione, præſertim in brachii flexura, lymphæ aliquod, non raró remanere ſolet ſtillicidium, à Vaſe Lymphatico vulnerato cauſatum, quod omnibus ferè Chirurgis, Anatomen & Vaſorum Lymphaticorum curſum neſcientibus,

bus, magnam creavit moleſtiam, idque non tantùm in dicta flexura, verum etiam in pede obſervatur, ubi *Saphænæ* ſectio inſtituitur, nec non in multis aliis corporis partibus, quæ dum vel punctim, vel cæſim, vel quovis alio modo læduntur, lympham ſæpe copioſiſſimam expuunt.

Reliqua ut prætercam, illa ſolummodo notabo, quæ in brachii occurrunt flexura, nec non venæ Saphænæ, quæ ſocia ſunt lymphatica. Ab extremitatibus enim digitorum tam manuum quàm pedum vaſcula hæc exeuntia, in duos tréſve abeunt ductus lymphaticos, hederæ in modum, vel etiam rectilineo attactu per latera venarum Cephalicæ & Saphænæ aſſurgentes, metam, alio loco examinandam, attingunt.

Vaſor. delin. vid. Infr. poſt Indic. Fig. VII. *&* VIII.

Hæc autem ut diſtinctius occurrant, vaſorum jam memoratorum delineationem, in calce ſubjungere perquam neceſſarium duxi.

Si jam fortè contingat (quod Chirurgus etiam dexterrimus evitare ſæpius

pius non poterit) præter venam ſectam, ſimul Vas Lymphaticum eſſe inciſum, omni ope curandum, ut quàm citiſſimè fieri poteſt, non modò venæ ſectæ, ſed & Vaſis Lymphatici læſi vulnus claudatur.

Nihil jam dicam de iis, quæ alii communiter hoc in caſu commendare ſolent, quæque rarius ejuſmodi vulnera, niſi ſummâ cum moleſtiâ reſtituunt; ſuffecerit indicaſſe, lymphæ iſtiuſmodi ſtillicidium haud difficilè curari, ſi quàm primum parti læſæ ſequentis pulveris portiunculâ aſpergatur.

℞. *Bol. Armen.* ʒj.
Nuc. Cupr. ʒiß.
Sang. Dracon.
Sem. Hyper. aa. gr. xv.
M. F. Pulvis.

Mox vulnuſculum compreſſulâ liquore ſtyptico irroratâ, faſciæ ope comprimatur. Neque hoc ſufficeret, niſi & alterâ compreſſâ eodem liquore madidâ, & infra partem vulneratam locatâ, eâdem faſciâ fortius conſtrin-

ſtringatur, ut hoc modo vaſe lymphatico compreſſo, lympha per aliud vas lymphaticum viam ſibi quærendo, motum ſuum abſolvat.

Hæc obſervatio non tantùm circa Vaſa Lymphatica jam propoſita locū habet, verùm etiam circa alios lymphæ ductus, aliis in partibus occurrentes, de quibus hoc loco ſtudiò nihil dicam.

Si verò hiſce ſtillicidium non cedat, ad Cauterii Actualis applicationem confugiendum erit, quo ſolo ejuſmodi vulnus ſubinde fuiſſe curatum experientia docet.

EXPERIMENT. XXIX.

De Aneuriſmate.

A venæ ſectione in brachio malè adminiſtratâ, aliquando arteriæ læſæ ſigna ſe produnt; tumor videlicet quidam principiò exiguus, ſenſim tamen incrementum ſumens, *Aneuriſma* Chirurgis vocatus, in conſpectum venit.

Ve-

Verum ut affectus hujus vera conſtitutio melius innoteſcat, diſtinguendum *Aneuriſma* erit in *Verum*, & *Spurium*; per *Verum* intelligimus arterioſum vas ita dilatatum, ut ſacciforme reddatur, remanente tamen orificio tam ſuperiori, quàm inferiori aperto, ut ſanguinem in motu conſtitutum quodammodo tranſmittere poſſit.

Hinc pulſatio utplurimum manifeſta percipitur, cutis color naturali ſimilis apparet, manu preſſus tumor ſenſim diminutus evaneſcit, ſed remotâ eâdem, ſtatim redit.

An verò hoc in caſu, arteriæ tunicæ vel interiores, vel exteriores, à materia quadam acri ſint exeſæ (ut hoc modo tunica vel interior vel exterior à preſſione ſanguinis extendatur, uti paſſim Chirurgi ſtatuunt) meritò dubitamus; Experientiâ interim edocti, rectius ſtatuimus, arteriam hanc ſacciformem non ab anteriori ſolùm, ſed à poſteriori quoque parte fore extenſam, niſi oſſa prop-

ter duritiem ſuam illud impedirent.

Quod enim verſus exteriora magis propullulat, illud minori hoc in loco partium circumambientium renitentiæ adſcribendum erit.

Aneuriſma Spurium cauſam agnoſcit vas arterioſum, Venæ Sectione, corroſione vel alia quavis occaſione ita læſum, ut ſanguinis aliquot particulæ per tunicas læſas exeuntes, inter partes muſculoſas, vel has inter & integumenta hærendo, tumorem exhibeant, frequenter durum admodum, cum arteriæ pulſu, aut obſcuro, aut aliquando plane deficiente. Cutis livore notabili ſæpe conſpicua, tumor hic planiformis magis apparet, ſed elevatus minus & tactui vix cedens, uti in *Aneuriſmate vero* obſervatur.

Malum hoc, ubi recens adhuc & in principio, Medicamentis Aſtringentibus, Faſciis idoneis, nec non Laminâ Plumbeâ fortiter parti affectæ alligatâ, Chirurgiæ cultores interdum ſuperare ſolent.

Ubi

Ubi verò notabile jam ſumſit incrementum, & operationem ipſe patiens deſiderat, ſequenti modo procedendum cenſemus.

Venæ Sectione pridie inſtitutâ, ægróque benè locato, miniſtrorum unus arteriam ſupra tumorem vinculo vel ligamine, quo pro lubitu arteriam hanc magis, minúſve comprimere valet (Galli *un Tournequet*, noſtrates *Torcular* vocant) conſtringit; mox Chirurgus tumorem lanceolâ ſimili planè modo quo abſceſſus aperiuntur, incidit, incipiendo à parte inferiori verſus ſuperiorem: Aperto tumore, ſanguinéque coagulato expreſſo atque eruto, nervus ab arteria, quacum firmiter jungitur, prudentiâ ſingulari ſeparandus, váſque arterioſum filo duplicato, cerâ obducto, & per acum incurvatam trajecto, probè ligandum. *Inſtrumenti delin. vide infra poſt Indic. Fig. IX.*

Factâ jam ligaturâ, ſanguine & ſordibus vacuus locus linteis carptis, liquore ſtyptico imbutis, vel pulvere aſtringenti, vel fungo *Boviſt* a-

ſperſis, adimplendus; impoſitóque Emplaſtro unà cum Defenſivo, Faſciatio conveniens inſtituenda.

Secundo vel tertio poſt Operationem die faſciationis fiat deligatio, majórque plumaceolorum pars removeatur, relictis tantùm iis, qui in fundo locati erant, ne nova hæmorrhagia curam interrumpat; mox applicatis applicandis, faſciatio ut ante, adminiſtretur.

Quarto, quintove die ea quoque aſtringentia, quæ hactenus in fundo hæſere, removere licebit, curandúmque porrò, ut Sarcoticis medicamentis excavatus locus nova carne adimpleatur.

Interim ut brachium convenientem obtineat ſitum, (quem nonnulli non ſatis curant) probè obſervandum; Neceſſum enim, ut quodammodo plicatum cum manu elevata ſupra pulvinar quieſcat, ut eò liberior ſanguinis fiat circuitus. Præterea maximopere conſultum, injungere patienti, interdum, ſed prudenter,

brachium cubitúmque flectat.

Hæcce autem dicta ſunto de Aneuriſmate brachii, reliquis enim in partibus (in quibus etiam, quamvis rarius occurrunt) vel nunquam, vel majori cum periculo Operatio inſtituitur.

EXPERIMENT. XXX.

De Extirpatione Mammæ.

Glandulosa mammarum fœminei ſexûs ſubſtantia non rarò malum, *Cancer* dictum, incurrit; qui nihil aliud eſt, quàm tumor durus, dolorificus, livido aut plumbeo colore præditus.

Dum enim lac in mammis contentum inteſtinum particularum ſuarum patitur motum atque fermentationem (Belg. eleganter *een Broejing* vocatam) particulæ ſubtiliores fugam capeſſunt, craſſioribus in mammarum tubulis remanentibus, obſtructionéſque cauſantibus. Cum verò craſſior hic & viſcidior ſuccus

lacteus in tubulis ſuis hærens continuò ab advecto recens lacte prematur, vaſa ſua dilatando, & in majorem molem extendendo, tumorem oculis conſpiciendum præbet.

Quod ſi adhuc illa preſſio inſtet, particulæque ſtagnantes morâ ſuâ acriores reddantur, & à materia ſubtili uſque & uſque inter ſe agitentur, tubulorum tandem, quibus incarcerati tenebantur, parietes rumpunt, frangunt & diſcerpunt, ſicque non raro tumorem in ulcus tranſmutant.

Interdum quoque tumor iſte cancroſus occultus eſt, ſubinde manifeſtus: ſæpe mobilis, aliquando pectorali muſculo firmiter annexus: Plerumque ſimplex, nonnunquam triplex vel quadruplex: Quandoque cum glandulis axillaribus, eodem malo affectis, commercium habet.

Inter medicamenta externè admota hactenus nulla vidi, quæ Cancrum curarunt, ſive illa ex *Solano*, *Ranis*, *Succo Cancrorum*, *Plumbo*, ſimilibúſque fuerint parata: Nec magna-

gnarum etiam virium eſt *Emplaſtrum Ireatum* dictum. Ad cancrum ulceratum tamen medicamenta occurrunt, quæ malum refrænare, & ulteriorem progreſſum ad multos ſæpe annos inhibere valent.

An *Limaces* magnæ & rubicundæ ulcerato cancro admotæ, cancri venenum aſſumere valeant, (quemadmodum nonnulli volunt) vix aliquam fidem meretur.

Quamvis autem medicamenta cancrum penitus debellare nequeant, non tamen ad Operationem ſive mammæ extirpationem nimis temerè progrediendum eſſe exiſtimamus. Chirurgia enim, quæ admiranda hîc interdum præſtat, ſæpius admodum periculoſa eſt.

Quibus, inquit Hippoc. *ſunt occulti cancri, eos præſtat non curare; curati namque citius intereunt, quàm non curati.* Quàm ſæpe enim ſublato tumore recrudeſcens malum cum majori & tumore & dolore iterum propullulat, Labia ulceris callo-

ſa, inæqualia, plumbea, & inverſa apparent? idque pro varia humoris peccantis natura.

De Operat. vid. Scult. in Arm. Fig. I. II. III.

Ubi tamen Operatio neceſſaria judicatur, ſequenti modo procedat Chirurgus: Trajiciantur per mammillæ tumorem, crucis in modum, duæ Acûs filis ſive ligulis inſtructæ: Tum filorum extremitates compoſitæ retrahantur, ut mamma eo magis à pectorali muſculo recedat; Mox alterâ manu *cultro falcato* cutis circumferentia ad mammæ baſin diſcindatur, & à vicinis partibus ſeparetur, quódque ab exercitato Chirurgo unâ aut alterâ inciſurâ abſolvitur.

Cultrum & Bidentem vid. apud Solingen Tab. V. Fig. 7. 8.

Alii *Bidente* majori utuntur, cum Manubrio robuſtiori, cujus dentes mammillæ infigunt, atque trajiciunt, trajectas attollunt, ut cultro, eo quo jam dictum eſt modo, extirpatio fiat.

Factâ jam extirpatione admovenda erunt medicamenta ſanguinem ſiſtentia; vel (uti quibuſdam in more poſitum eſt) Actuali Cauterio vaſa ſanguinem fundentia leniter adurenda,

da, parſque uſta plumaceolis cum pulvere aſtringenti tegenda, quibus Emplaſtrum ſuperimponendum, & tandem compreſſa una atque altera, cum *FaſciaScapulari* agmen claudat.

Sunt, quibus hæc methodus diſplicet, & à parte antica tumorem in crucis formam incidendum ſuadent, mox glandoſum corpus induratum ſeparant à remanente cute. Hoc enim modo partis hujus nimiam deformitatem præcaveri, aërémque circumambientem minus nocere poſſe volunt.

Nos verò modum hunc improbamus, quòd multum temporis ad Operationem illam abſolvendam requiratur, dum interea patiens præ nimio dolore Operationem ferre non poſſet. Aëris verò incommoda facilè averti poſſunt, & deformitatem hoc in caſu parum curatet patiens.

Si tota Mammilla tumore non eſt obſeſſa, inutile foret integram extirpare, ſed partem ſolummodo affectam auferre ſufficerit: quo facto,

medicamenta ſtyptica, &c. admoveantur.

Ubi tumor cancroſus ita ſe extendit, ut partes quoque vicinæ, potiſſimum glandulæ axillares malè afficiantur, nunquàm Extirpatio erit inſtituenda.

EXPERIMENT. XXXI.

De Paracenteſi Thoracis.

In Abdomine pariter atque Thorace Chirurgia, *Paracenteſis* dicta, occurrit; Eſtque vulnuſculum vel Abdomini (de quo in ſequentibus) vel Thoraci, in regione intercoſtali inflictum, per quod vel ſanguis, vel aqua, vel materia purulenta extra vaſa fluctuans, partéſque alias Thoraci incluſas inficiens, extrahi poteſt.

Collecti verò puris ſigna manifeſtari ſolent ex difficili reſpiratione, anhelitu fœtente, gravitate in pectore percepta, tuſſi ſiccâ & moleſtâ, febri continuâ, poſt ſumptum

cibum aut circa veſperam ingraveſcente, ſudore copioſo, ſomno interrupto, appetitu proſtrato, corporis emaciatione, &c.

Interea de latere affecto certos nos eſſe oportet, quod tum ex calore, dolore & ponderis ſenſu dignoſcitur; ubi enim in latus ſanum ſe convertit æger, pondus ſupra mediaſtinum delabi ſentit. Præterea linteamen madidum pectori impoſitum citius exſiccatur eâ parte, quâ latus affectum tangit, quod etiam non raro intumeſcere ſolet.

In *Pectoris Hydrope* eadem ſigna ſæpius obſervamus, quibus accedit, quod dum ſeſe de latere in latus convertit patiens, aquæ fluctuationem diſtinctius percipiat.

Si verò ſanguinis extravaſati copia pectori includitur, ex difficili reſpiratione, lateris affecti diſtenſione, & prægreſſo vulnere manifeſtum evadit.

Locus interim incidendus accuratè notandus venit, quem aliqui in ſter-

ſterno ponunt, quodque haud diffi-culter ope Trepani perforant; ſed e-vacuatio non ita facilè procedit,quòd materia in Thorace congeſta à foramine facto nimis ſit remota, & ſi acrior fuerit, ſpongioſa ſterni ſubſtantia facilè cariem conciperet.

Alii in ipſis coſtis, ſequentes ob rationes, perforationem hanc inſtituendam volunt: quia videlicet

1. Nec muſculi, nec vaſa inde læduntur.
2. Labia vulneris non collabuntur.
3. Commodius turunda immittitur, & plumaceolum applicatur.
4. Pus craſſiuſculum per foramen ſtabile melius exit.
5. Quies partis curationem promovet.

Quæ argumenta contemnenda ſanè non forent, niſi cariei oſſis, ut & vaſorum intercoſtalium, quæ facilè læduntur, vulneris metus adeſſet; ſpatiúmque præterea coſtæ nimis anguſtum, Operationem hoc in loco diſſuadere videretur; in Hydro-

drope tamen Pectoris locum habere poſſet.

Qui in loco aliquo intercoſtali inciſionem faciendam præferunt, ii ſpatium illud, quod inter quartam & quintam coſtam, à ſpuria coſta inferiore numerationis initium faciendo, occurrit, incidere ſolent.

Loco autem notato, ad latitudinis diſtantiam præprimis attendendum, non enim nimis verſus dorſi ſpinam apertura facienda, quòd muſculorum Sacrolumbi, Longiſſimi dorſi, & Semiſpinati craſſities, tendinum multitudo, vaſorúmqũ ſanguineorũ curſus illud non permittant. Si verò nimis ſternum verſus Thorax inciditur, diaphragma, cujus ſitus hoc in loco acclivior, facilè læditur, difficiliúſque materia collecta, poſteriora verſus magis hærens expurgatur.

Hunc in finem filo metiri ſolent ſpatium inter mucronatam cartilaginem, & poſteriores ſpinæ proceſſus: filum dein in tres partes dividunt, ubi verò duæ tertiæ fili partes (ſi à ſterno

no incipiamus, & una tertia ſi à ſpina) pertingunt, ibidem verum locum aſſignari volunt.

Verum locus incidendus hac methodo minus rectè invenitur, quia in aliis pectus magis elevatum, in aliis complanatum magis conſpicitur.

Convenientius itaque certiúſque locus ad latitudinem ſex digitorum tranſverſorum, à proceſſu ſpinæ poſteriori numerando, notatur, ibidémque Operatio inſtituitur, ſi in ſubjecto fuerit adulto: Si verò in corpore tenello, juniore, aut minoris ſtaturæ, ſubjecti ratio habenda erit, locúſque tantillum mutari, nec eo uſque à ſpina remotus notari debet.

Non tamen ubique certus ſervandus locus, ſæpe enim contingit, loco magis verſus ſuperiora, inferiora, aut poſteriora Tumorem quendam conſpici, qui digito quaſi demonſtrat, hunc & non alium eligendum eſſe locum.

Operandi modus triplici inſtituitur methodo: *Cauterio* ſcilicet *a-*

ctu-

actuali, *potentiali* vel *inciſione*. Qui autem Cauteriis peragi ſolet, jam planè in deſuetudinem venit, ſolam inciſionem reliquis præferunt, quâ tutius, citius & commodius Operatio abſolvitur.

Loco atramento prius notato, longior exſpiratio patienti commendatur, quo tempore obliquè ſecundum ductum fibrarum muſculorum intercoſtalium internorum cultelli ope (cujus portio linteamine ſit involuta ne ulterius quàm par eſt intromittatur) foramen conficitur, cavendo ne vaſa intercoſtalia lædantur. Quo facto, cannula aut plumbea aut argentea immittitur, per quam quotidie ℥ij, iij. aut IV. extrahuntur.

Prout autem materia craſſior tenuiórque exiſtit, dictum foramen vel majus, vel minus facere oportet; ſic quoque in Thoracis Hydrope, ob facilem aquarum exitum, exiguum ſolummodo eſſe debet.

Aliquando materia præ nimia craſſitie exire ſponte non poteſt, quo in ca-

caſu patiens tuſſiat, & in partem læſam ſe convertat. Quod ſi tamen materia majori viſciditate prædita prodire nolit, Syringæ beneficio *Infuſum Herbæ Thee* vulneri injiciatur, vel ſequens,

♃. *Seri Lact.* ℔j.
Mell. Roſat. ℥iij.
Succ. Chelid. ℥j.
M. F. Injectio.

Vel ♃. *Rad. Conſol. maj.* ℥ij.
Herb. Abſinth.
Card. Ben. aa. M. iß.
*Flor. Roſ. rubr. M*j.
Sem. Sumach. ʒiij.
Coq. ex Vin. rubr. Gall. & Aq. comm. aa. q. ſ. Colat. ℥xxx.
Add.
Mell. Roſat. ℥iij.
Myrrh.
Aloes aa. ʒiß.
M. F. Injectio.

Quibus medicamentis materia craſſa non tantùm fluidior redditur, ſed & putredo abarcetur.

Aliquando ſtylum excavatum vulne-

neri intromittere ſummè neceſſarium; illo namque materiæ excretio multum promovetur. *Vid. Sölling. Tab. IV. Fig. 8.*

Obligatio aut Injectio ubi inſtituitur, cavendum, quantum poſſibile, ne externus aër vulnus ſubingrediatur, ille enim ſolus, intus admiſſus, fœtoris horrendi cauſa ſæpius exiſtit.

In *Hydrope Pectoris* ſi fluidior fuerit aqua, ſimpliciter Acu Minori perforatio inſtituenda. Si verò minus fluida, Major Acus in uſum vocanda, uti infrà in Abdominis Paracenteſi explicaturi ſumus: Nulla ſiquidem obeſſe videtur ratio cur non æquè hoc in loco, quàm in Abdomine talis perforatio locum habere poſſet. *Acuum delin. vid. apud Scult. in Auctar. II.*

EXPERIMENT. XXXII.

De Paracenteſi Abdominis.

In *Hydrope Aſcite*, aliis remediis incaſſum tentatis, Paracenteſis aliquando opem [illegible]it. Maturè autem inſtituenda eſt hæc Operatio, niſi aquarum moles nimis aucta, viſcera

H ma-

malè affecta, febris continua, reſpiratio moleſta, viriúmque proſtratio eam planè diſſuadeant.

Locus perforandus communiter eligitur in ſiniſtro Abdominis latere, tribus digitis tranſverſis ſub umbilico, totidémque ab ejuſdem latere remotis.

Hic itaque locus atramento notatus, ſecundum ductum fibrarum muſculi obliquè aſcendentis, inciditur aut perforatur.

Verùm hæc methodus neceſſariò obſervanda non videtur; perinde enim eſt an in ſiniſtro, an verò in dextro latere Abdomen perforetur, Veterúmque hac de re opinio nullius momenti eſt.

Præterea dictarum fibrarum ductus ſcrupuloſè obſervare, nullius eſt utilitatis; iis enim obſervatis, aliorum ſubjacentium muſculorum fibræ tranſverſim diſſecantur.

Præſtabit itaque paulo propius ad umbilicum accedere, ductuſque longitudinales fibrarum carnearum muſculi

ſculi recti incidendo ſequi, hac tamen cautelâ, ne tendinoſæ muſculi inſcriptiones lædantur.

Umbilicus ſi propullulat, & in veſicam quaſi attollitur, haud difficilè pertunditur; aliúſque locus non eſt eligendus, quia foramen ob corrugatam cutim facilius clauditur, exitúſque aquarum (qui aliquando vehementer nimis urget) compeſcitur.

Si verò non protuberat, ſed *Scrotum* ſero, aquáve diſtentum conſpicitur, illúdque veſperi magis & mane minus repletum occurrit, Scrotum potiùs, quàm Abdomen perforare multò erit tutius.

Veteres partem ſuprà notatam *ſcalpello* incidebant, vulneríque *cannulam argenteam*, *plumbeamve*, lævem & alatam, exactè parti vulneratæ convenientem, immittebant.

Verùm Recentiores animadvertentes, cannulam hanc, foramini præciſè ita reſpondentem, vulneris latera nimis premendo, ſuccúmque nutritium à fibrarum poris hac ratio-

ne anguſtatis abarcendo, Gangrænæ ſubſequentis cauſam extitiſſe, commodiorem methodum invenerunt, beneficio *Cannulæ perforatæ*, circa extremitatem acuminatam cuſpidem, ſed rotundam habentis, Operationem inſtituentes.

Abdomine itaque hac *Cannulâ* pertuſo, protinus aqua per foramina ab utroque cuſpidis latere conſpicua rivuloſè prodit. Fluxus autem nimius ſtylo cannulæ cavitatem occludente compeſcitur, quo extracto aqua rurſus pro lubitu effluet.

Probè interim cavendum, ne aqua ſimul & ſemel, ſed partitis vicibus extrahatur.

Ubi repetere Operationem hanc Chirurgus deſiderat, aut de novo foramen Abdomini infligitur, aut, quod prius factum, reſeratur.

Si retractâ acu, factaque linteo carpto & emplaſtro glutinante obligatione, aqua involuntariè exſtillet, cannulam breviorem ſubere clauſam, foramini aquam ſtillanti immittere con-

convenit, quæ non iterum ſtatim extrahatur, ſed immiſſa ibidem remaneat, ut ejus beneficio quotidie aquæ portio, ſubere remoto, extrahi poſſit.

Aliquando mucago quædam, inteſtina aliáque viſcera obſidens, aquæ immixta, cannulæ extremitatem obturando, exituræ aquæ viam præcludit. Quo in caſu, Styli longioris cannulæ immiſſi beneficio facilè illam loco movemus, & aquæ liberum exitum præbemus.

Nonnullis & hæc methodus diſplicet, Operationem feliciori cum ſucceſſu (ſaltem ut perhibent) abſolventes *Acu* longè *minori*, quâ quotidie novum foramen faciunt. Verùm ſi viſcidior aqua fuerit, Acus illæ nullatenus opem ferre poterunt. *Acus delin. vid. apud Scult. in Auct.* 11.

In omni denique Paracenteſi prudenter procedendum: In Senioribus enim, Cachecticis, Pueris, Aſcite inveterata laborantibus, aliis remediis ſi auſcultet morbus, Operationem ſuſcipere caveas, & famæ

potius tuæ conſulas, ne Operatione malè cedente patientis uti ferè ſemper fieri ſolet, fata anticipes.

Practici quidam hujus ævi non incelebres, varios Hydropicos per modum ſcarificationis ſe reſtituiſſe aſſerunt; quas tamen inſtituendas non ſuademus, niſi artuum inferiorum partes ſubcutaneæ, lymphatico humore obſeſſæ & œdematoſæ conſpiciantur.

EXPERIMENT. XXXIII.

De Hernia Umbilicali.

Vaſis umbilicalibus infantis, jam in lucem editi, minus benè ligatis, aut non ita, ut decet, Compreſſulis & Umbilicali Vinculo munitis, ſanguis motu particularum inteſtino, vaſorum latera tantopere diſtendit, ut Umbilicus inde generetur admodum deformis, membrum potius virile referens, quàm Umbilicum.

Aliquando ab iiſdem cauſis, quibus Enterocele ortum debet, Perito-

conæum extenditur vel dilatatur, idque quidem eo in loco, ubi in abdomine concurſus vaſorum umbilicalium conſpicitur. Hinc flatus, vel Omentum, vel Inteſtini Ilei portio umbilicum ſubit, eúmque diſtentum repræſentat.

Leviori itaque digitorum compreſſione, Umbilicum diſtendentia verſus Abdominis cavum (quod facili communiter peragitur negotio) propellantur, Umbilicóque prominenti jam compreſſo, *Emplaſtrum ad Rupturas* unà cum lamina plumbea, vel corii craſſiuſculi particula, cum linteo ter quatérve duplicato, faſciæ ope jejuno ventriculo applicetur, eóque in ſtatu contineatur tamdiu, donec fibræ Umbilici viciniores contractiores redditæ, umbilici procidentiam impediant.

Hiſce nihil juvantibus, Umbilicus comprimendus, & vicina Abdominis cutis portio levioribus ſcarificationibus vulneranda, labiíſque vulnuſculorum Emplaſtris Glutinoſis addu-

ctis, ad cicatrices perducenda erit, ut ita fibræ laxiores ante, jam contractæ, Umbilici prominentiæ obſtent.

Si verò nec his cedat malum, ultimum refugium erit (propulſo in Abdomen inteſtino aut omento) Umbilicum prominentem, filo ſericò triplicato cerâ obducto, decenter ligare, ligatúmque extra ligaturam reſecare. Hæmorrhagia reſectionem ſubſequens, *Vitriolo Cyprino* ſiſtitur; quâ ſedatâ, leviori ſtyptico unà cum Emplaſtro applicato, fili ſeparationem, Umbilicíque conſolidationem brevi ſperare licebit.

In adultis autem & corporibus cachecticis ab hac Operatione manum retrahe.

In obeſis *Hernia umbilicalis* notabile aliquando ſumens incrementum, nullo melius & rectius comprimitur, quàm (appoſito prius cerato) Cingulo umbilicali ex linteo duplici goſſipino parato, quod ea parte, quâ umbilicum tegit, ſcutum du-

duriuſculum obtinet, in cujus centro prominentia apparet, quæ in dilatatum Umbilicum ſeſe inſinuando inteſtini, omenti, flatúſve exitum prohibet: quale Cingulum deſcribit *Scultetus in Armamentario.* *Vid. Tab. XXXIII. Fig. 8.*

Quod ſi relaxato aut neglecto Vinculo, vel alia de cauſa ex improviſo major inteſtinorum portio Umbilicum ſubeat, & excrementa in eadem hærentia juſtò duriora reſtitutionem impediant, Umbilici cutis erit incidenda, & dilatato foramine inteſtinum reponendum.

EXPERIMENT. XXXIV.

De Hernia Inguinali.

Non rarò caſu, ſaltu, ponderis geſtatione, vomitu enormi, tuſſi gravi, motúve corporis vehementiore, inteſtina verſus inguen prolabuntur; unde Herniæ ſpecies oritur, quæ *Bubonocele*, *Enterocele*, ſive *Hernia inteſtinalis* appellatur.

Hæc autem vel uno ictu & actu

derepentè, vel ſenſim producitur. In priori caſu lacerum, in poſteriori verò relaxatum & extenſum eſſe Peritonæum, ſunt, qui aſſerunt; nos verò in utroque caſu relaxatum solummodò invenimus.

Ubi repentè oritur, & inteſtina prolapſa durioribus fœcibus flatúve diſtenta conſpiciuntur, inteſtinum ilicò reſtitui debet, quod ſi negligatur, funeſta ſymptomata, dolor videlicet atrox, excrementorum vomitus, inflammatio, gangræna, & ſubitanea mors plerumque ſubſequuntur.

Hoc itaque in caſu æger ſupinus, capite declivi, genubúſq; ſurſum protenſis, collocandus; quo modo ſuâ ſponte prolapſum inteſtinum aliquando introrſum recedit, aut leviori manûs compreſſione in Abdomen repellitur.

Si verò flatus aut excrementa obſint, lene aliquod alvum laxans offeratur, aut Clyſter emolliens injiciatur.

Quibus nihil juvantibus ſequens applicetur cataplaſma:

℞. *Radic. Alth.* ℥ijß.
*Herb. Malv. M*j.
Violar.
Parietar.
Flor. Chamomill.
Melilot. aa. M. ß.
*Furfuris M*j.
Coq. ex Aq. Comm. factâque Expreſſione, Adde
Farin. Hord.
Fabar. aa. ℥ijß.
Lini ℥iß.
Ol. Roſar.
Lilior. alb aa. ℥j.
F. Cataplaſma calidè applicandum.

Balnea ex Lacte dulci, Aq. commun. in qua Herbæ emollientes ſunt coctæ, ut & linimenta varia externè calidè applicata, magnum habent uſum.

Inteſtino jam reſtituto, *Emplaſtróque ſtyptico Crollii*, aut ad *Rupt. Fernel.* applicato, faſciis vinculíſque commodioribus, tamdiu detinenda inteſtina, uſque dum Peritonæum aut conſolidatum, aut corrugatum fuerit,

rit, quod in infantibus ferè ſemper felici peragitut ſucceſſu.

In adultis ſæpe periculum in mora, potiſſimum ubi præſcriptis medicamentis inteſtinum non ſtatim reſtituitur,hinc ManusChirurgica ſequenti methodo Operationem aggrediatur, maximopere erit neceſſarium.

Ægro decenter collocato, cutíſque inciſione factâ, extenſum Peritonæum, quod inteſtinum includit, in conſpectum prodit; quo itidem inciſo, inteſtinum ſenſim & prudenter repellendum. Nonnunquam tamen partes trium muſculorum Abdominis tendinoſæ, tranſverſalis ſcilicet, obliquè aſcendentis & deſcendentis (quæ in inguine anguſtum quaſi hiatum formant, ut viâ, ſed obliquâ, Vaſis Spermaticis tranſitum præberent) adeo anguſtatæ ſunt, ut ſine illarum dilatatione inteſtinum reſtitui non poſſit. Ad viam itaque hanc dilatandam, *Specillum Excavatum* intromittunt, factâque hiatûs inciſione, inteſtinum in abdomen

men propellunt. Cavendum interim ne inteſtinum lædatur, nec inciſio nimium extendatur, cùm alioquin facilè vas aliquod arterioſum lædi poſſet. Tutius idcirco erit annulum digito eo uſque dilatare & expandere, ut inteſtinum prolapſum reponi poſſit. Si verò contingat, inteſtinum aëre in tantam molem eſſe diſtentum, ut commodè reſtitui non poſſit, variis in locis ſubtiliori acu erit perforandum.

Repoſito itaque, ut dictum, inteſtino, hiatus, ad cicatricem fortiorem obtinendam, in circumferentia ſcarificandus, vulneríque turunda vitello ovi illita immittenda, & applicatis plumaceolis atque compreſſis deligatio inſtituenda.

Aliquando eodem modo ac inteſtina, Omentum prolabitur. Qui affectus, Hernia Omentalis ſive Epiplocele appellatus, minus eſt periculoſus, ideóque ad aliquot annorum ſpatium ſine notabili incommodo patientes eundem ferre poſſunt. Alioquin

quin factâ, ut ante Peritonæi dilatati inciſione, & ligatura prius injectâ, omenti prolapſi reſectione, haud ita difficilè reſtituitur patiens.

EXPERIMENT. XXXV.

De Puncto Aureo.

Præcedenti Operationi commodè annectitur illa, quæ *Punctum Aureum* dicitur, quæque inſtituitur, quando inteſtinum reſtitutum continuò iterum in ſcrotum prolabitur. Ægro itaque ut decet locato, & inteſtino, cutis inciſione factâ, ad interiora propulſo, inſtrumento ſeparatorio obtuſiori, aut unguibus Vaſa Spermatica unà cum extenſo Peritonæo (quod hîc vaginæ inſtar ſeſe habet) à vicinis partibus ſeparanda, acúſque *filò aureo* inſtructa per ipſius vaginæ latus prope inguen, illæſis Vaſis Spermaticis, tranſmittenda, filúmque eo uſque adducendum, ut viâ hoc modo anguſtatâ inteſtinum prolabi non poſſit. Non tamen nimis

con-

conſtringendum filum, ne ſimul Vaſa Spermatica conſtringantur, ſanguiníque per ea circulanti via præcludatur. Factâ conſtrictione fili extremitates Forcipis ope intorquendæ, ut cuſpidibus ſuis partes vicinas, ipſúmque proceſſum, ſive Peritonæum extenſum lædere non poſſint.

Præter dictum filum, alio Serico quadruplicato, aut Ligulâ lineâ, cujus extremitates extra vulnus pendulæ relinquuntur, paulo ſupra Aureum ante nominatum, proceſſum conſtringere aliquando ſolent, ut hoc modo Peritonæum ampliatum anguſtius reddatur, inteſtinúmque alias prolapſurum, duriori attactu patienti principiò nec moleſtiam, nec dolorem creet.

Quo facto Turunda Digeſtivo quodam oblita immittitur, & appoſitâ Compreſſâ Vino albo calido imbutâ, unà cum Faſcia vulnus ad cicatricem perducitur.

Hæc tamen Operatio in adultis tantùm locum habet; Infantes enim

Fa-

Faſciarum aut Bracheriorum ope haud difficilè reſtitui poſſunt.

EXPERIMENT. XXXVI.

De Teſticuli Extirpatione, ſive Caſtratione.

Si præcedenti methodo inſtitutâ, minus certa videatur Operatio, vel Teſticulorum alter corruptus, Scirrho aliquo cancroſo, aut excreſcentiâ carnoſâ obſeſſus fuerit, affectum Teſticulum ſimul & ſemel auferre, tutiſſimum erit remedium.

Ægro itaque firmiter ligato, quò minus ſe movere queat, Chirurgus, factâ inciſione lentè proceſſum ſeparet, eúmque unà cum tunica vaginali (cui Teſticulus includitur) ex ſcroto extrahat, & acum, filo ſerico fortiori & cerato inſtructam, prope inguen per proceſſum traducat, traductam bis circumducat, arctè contrahat, & nodum duplicatum (ne decidat) imponat, fili verò extremitates extra vulnus propendere ſinat.

Tu-

Tutius autem ut ſuccedat Operatio, alterum filum paulo ſupra primum circumducat; Forfice denique Teſticulum abſcindat, vulnúſque ut ſuprà dictum obliget.

Vid. etiam Scult. de Caſtratione, ſed alia methodo inſtituta Auct. 1. Tab. 3.

EXPERIMENT. XXXVII.

De Hernia Aquoſa.

Non raró contingit aquarum mole Scrotum aut ex parte aut in totum mirificè diſtendi; quæ diſtenſio vel Aſcitem vel Vaſa Lymphatica Teſtium diſrupta, antecedentem cauſam agnoſcit.

Dignoſcitur hic affectus ex tumore, & tranſparentia, nonnunquam dolor quoque adeſt. Si Aſcitem concomitatur, mane nonnihil Scrotum detumuiſſe apparet: Si veró à Teſtium Vaſis Lymphaticis diſruptis originem ducit, Scrotum æqualiter diſtentum manet.

Hæret autem aqua vel inter Scrotum & Tunicam vaginalem, vel vaginalem inter & albugineam.

I Præ-

Præmiſſis generalioribus quibuſdam internis remediis, externa quoque conducunt, inter quæ primum locum obtinet *Radix Bryoniæ* contuſa, & *Spiritu Vini* irrorata calidè admota. Vel Fotus & Cataplaſmata ex Cephalicis, calefacientibus & penetrantibus parata. Vel ſeq. Empl.

♃. *Emplaſtr. de Cumin.*
Melilot.
Ranis cum
Merc. aa. q. ſ.
M.

Quibus nihil juvantibus, ad manualem Operationem confugiendum, quæ triplici inſtituitur methodo: *Acu* ſcilicet, *Lancettâ*, & *Cauterio Potentiali*.

Galli Cauterio magis, quàm Noſtrates utuntur, rariúſque Acu Operatio peragitur. Vulgatiſſima namque methodus eſt, quæ Lancettâ abſolvitur.

Factâ Lanceolæ ope inciſione, aqua ſtatim rivulosè prodit, quam (ſi in ipſo Scroto extravaſationis ejus cau-

cauſa lateat) ſimul & ſemel extrahere licet: Si verò ab Aſcite originem traxit, prudenter procedendum, partitíſque vicibus aqua evacuanda erit.

Ubi inter Tunicam vaginalem & albugineam aquæ collectio obſervatur, Lancetta intimius erit adigenda, alioquin ne guttula aquæ exiret.

Evacuatione peractâ, vulnus, immiſſâ turundâ, &c. ad cicatricem perducere oportet.

Quòd ſi Vas Lymphaticum, ſemel diſruptum, inductâ cicatrice denuo Lympham eructet, ſingulis ſequentibus annis ſemel Operationem reiterare licebit, quemadmodum tales novimus, in quibus cum ſucceſſu quotannis inſtituitur. Si verò Operationem toties repetendam ægrè ferat patiens; Teſticulus neceſſariò exſtirpandus erit, quo ablato Lymphæ ſtillicidium certò ceſſabit.

EXPERIMENT. XXXVIII.

De Catheteriſmo.

Urinæ excretio variis de cauſis vel imminui vel totaliter ſupprimi poteſt. Nonnunquam enim Caruncula in Urethra ſive meatu urinario intus enata exitum ejus impedit. Subinde tumor quidam Urethram comprimendo, vel viſcida quædam & tenax materia veſicæ collum obturando, obicem urinæ ponunt. Aliquando denique calculus in Urethra aut veſica hærens omnem ipſi viam præcludit. Unde immanes patienti adferuntur cruciatus, quos nonnunquam ipſa mors preſſo pede ſubſequi ſolet, niſi tempeſtivè amoliatur.

Catheteris delineat. vid. apud Tolet. Tab. III. Fig. 3. & Soling. Tab. VI. Fig. 4.

Quam ob cauſam, medicamentis tam internis, quàm externis incaſſum adhibitis, Operatio, *Catheteriſmus* dicta, requiritur, quæ Cathetere ſeu fiſtulâ argenteâ lævi & incurvâ, pro patientis ætate majore vel minore perficitur.

Cathe-

Cathetere itaque oleo prius oblito, ſiniſtrâ virgam teneat, meatúmque urinarium tantillum comprimat Chirurgus; mox Catheterem introducat, ea tamen lege, ut ejus convexitas abdomen reſpiciat; dein inſtrumentum ulterius adigendo, prudentérque premendo, ſub oſſe pubis invertat, ita ut ipſius extremitas veſicæcollum tangens eandem ſubintret, ſicque retracto ſtylo cum ſuo epiſtomio, urinæ extus concedatur.

Quod dum peragitur, cavendum, ne Urethræ ſpongioſæ latera durius tangantur, & moleſta hæmorrhagia ſuperveniat.

Alia Catheterem applicandi methodus hoc modo peragitur: Virgâ verſus ventrem elevatâ, Catheteris utraque extremitas ventrem reſpiciat, rectâque viâ inſtrumentum leniter propellendo veſicæ immittatur, atque ita Catheteris inverſio, uti in præcedenti methodo, non requiritur. Hâc viâ Chirurgus aliquando fe-

licius procedit; ſæpéque patiens manu propria Catheterem applicare poteſt.

Præter Catheteres, quibus frequenter Chirurgi utuntur, occurrunt *Flexiles* dicti, ex *Argento*, *Corio*, vel *Cute Anguillæ* confecti, quorum uſus non modò minus certus, ſed & minus conveniens eſſe ſolet.

Delineat. vid. infrà Fig. x. Nos autem omnium commodiſſimos putamus illos, qui in ea parte, ubi flexuram faciunt, variis foraminibus ſunt pervii, per hos enim aquam patentiorem viam inventuram nemo dubitabit.

Delin. vid. apud Tolet. Tab. III. Fig. 5. In ſexu fœmineo Cathetere breviori & craſſiori utendum, cujus convexitas, ventrem quamvis reſpicere debeat, non tamen eſt invertenda. Ulterius enim ſolummodo adigendo facili negotio veſicam ſubintrabit. Quibus peractis ſtylus retrahendus, ut per viam patulam urina exire poſſit.

EXPERIMENT. XXXIX.

De Lithotomia.

Duplex in ſexu maſculino Calculum ex veſica extrahendi modus occurrit. Vel enim *Minori apparatu*, præprimis in infantibus & pueris, vel *Majori*, potiſſimum in adultis, Operatio hæc inſtituitur.

Poſterior modus feliciter ut ſuccedat, patiens menſæ aut ſedili erit imponendus: dein benè ligatus ita locandus, ut *Itinerarium*, ſive *Catheter cannulatus*, oleo olivarum prius oblitus, per Urethram in veſicam intromittere ad calculum Chirurgus poſſit. Mox Itinerarii curvatura Perinæum verſus retorquenda, & à latere Perinæi inciſio obliquè ſupra Catheterem inſtituenda; hac tamen lege, ut *Cultelli* acies Itinerarii ſinui diſtinctè opponatur, eundémque tangat. Deinde retracto Cultro, vulneri *Conductor* in *ſulcum* immittendus, mox Cathetere ex Urethra abla-

Catheteris cannulati, Conductoris, Dilatatorii, Forcipis &c. d lin. vid. apud Tolet. Tab. III. & IV.

to, Conductoris cavitati *Dilatatorium* iterum immittendum. Vulnere dilatato Conductor denuo viam monſtrabit *Forcipi Extractorio*, cujus ope tandem Calculus apprehenditur, & extrahitur.

Vulnus inflictum ubi minus fuerit Calculo, novâ inciſione ampliandum, aut Calculus Forcipis ope in partes & fruſtra dividendus, atque ita per partes educendus erit.

Quandoque perquam neceſſarium eſt per tres quatuórve dies *Cannulam argenteam* immittere, ut per eandem ſanguis concretus, pituita viſcoſa, aut calculorum fragmenta minora egrediantur. Inſuper aliquando valde proficuum eſt ope *Syringæ* injectionem inſtituere, ut heterogenea in veſica contenta facilius prodire poſſint.

Extracto jam Calculo, vinculiſque omnibus ſolutis, vulnus, ut decet, obligandum, ſanguinémque ſiſtentia, ut *Bolus*, *Farina* &c. unà cum Faſciatione benè adminiſtrata, admovenda. Vulnus denique,

quàm

quàm primum fieri poteſt, conſolidandum, ne urina per locum vulneratum involuntariè poſtmodum effluat.

Majori apparatu propoſito, *minor* quoque ſequenti modo inſtituendus, examinandus venit. Patiens nimirum puer vel infans, robuſtioris hominis femoribus, eo, quem *Toletus* depingit, imponitur modo. Si verò natu fuerit major calculoſus, Scamno innititur: Mox Lithotomus indicem oleo olivarum madidum, quandoque etiam indicem cum medio digito, in anum immittit. Dextrâ interim Hypogaſtrium magis minúſve premit, ut calculum, digitum inter & os pubis, exploret, eúmque ad Perinæi regionem propellat. Tunc eâdem manu dextrâ, Cultello, locum ſuprà citatum, eo uſque incidit, donec per inflictum vulnus Calculus conſpectui ſeſe offerat. Niſi enim ſua ſpontè prodiret, *Lapidillo* extrahendus eſſet.

Fig. exhibet Toletus Tab. VII. & VIII.

In ſexu fœmineo longè facilius,

imò vix aliquâ inciſione inſtitutâ, totum negotium ſine ullâ ſanguinis effuſione ſæpius abſolvitur. Immiſſo videlicet meatui urinario Cathetere ſulcato, ſulcus Dilatatorium excipit, quod meatum ita dilatat, ut Forcipe Calculum extrahere admodum difficilè non ſit. Major verò ſi fuerit Calculus, via hæc urinaria minori inciſione aliquando patentior reddenda, modo violentior à Calculo dilatatio, Urinæ Incontinentiæ cauſa non exiſtat. Calculi denique ramenta aut arenulæ in veſica remanentes, injectionibus Syringæ ope inſtituendis, expurgandæ erunt.

EXPERIMENT. XL.

De Urinæ Incontinentia.

Poſt Lithotomiam inſtitutam, ob vulnus ſolito majus inflictum, fibras veſicæ colli reſectas, aut nimium extenſas, vel etiam propter urinæ acrimoniam, ejus incontinentia, aut involuntarium ſtillicidium, vel per

per vulnus (cujus labia jam calloſa reddita) vel per meatum urinarium, non rarò remanere ſolet.

Si vulneris vitio contingat (medicamentis convenientibus ſanguinis intemperie ſalinâ prius correctâ) patiens clunibus elevatis ſupinus locandus: mox *Cultello*, aut *Lanceolâ* oblongiori cuſpide donatâ, foraminis urinam ſtillantis latera in Perinæo leviter incidenda & ſcarificanda, unde ſanguis hac occaſione promanans & novæ incarnationis cauſa exiſtens, abhibito convenienti Digeſtivo, ſæpe ductum hunc ita conſolidat, ut urinæ omnis præcludatur exitus: cui ſcopo exacta & regularis diæta non parum inſerviet.

Verùm urina acrior, omnia quandoque remedia eludens, viámque hanc patulam ſibi ſervans, nullis rectius ſiſtitur, quàm Compreſſulâ, artificioſâ methodo, ope *Bracherii* ſive *Subligaculi* ductui admotâ, quæ dictum foramen comprimendo, urinæ egreſſum inhibet.

Brocherii delin. vid. infrà Fig. XI.

Si ſanatâ hâc fiſtulâ urinam ſtillante, ob veſicæ tonum relaxatum, Urinæ Incontinentia remaneat, eodem Bracherio Urethra in Perinæo ſtringi poteſt, ut urina neceſſariò in veſica remanere tam diu debeat, donec relaxatâ cochleâ (quâ pro lubitu Compreſſa comprimitur) exitus ei concedatur.

Hocce tamen Subligaculum in fœminis, quarum meatus urinarius hoc modo comprimi nequit, locum non habet. Sed tantùm inſtrumentum, veſicæ formam habens, aſt complanatum, peculiari oſtio, ſtillantem urinam excipienti, donatum, Subligaculóque annexum muliebribus partibus admovetur.

Fig. vid. apud Scultet. in Auct. 11:

Præter Bracherium occaſione Lithotomiæ in ſexu potiori adhibitum, aliud inſtrumentum ſimpliciſſimum, *Poſtomis* dictum occurrit, quo urinæ incontinentia ab aliis quoque cauſis oriunda commodè compeſcitur.

Hujus inſtrum. delineat. vid. infrà Fig. XII.

EXPERIMENT. XLI.

De Ano non perforato.

Infantes quandoque *Ano imperforato* in lucem prodeunt, dum inteſtinum rectum membranâ quadam vel tenui, vel craſſiori occluſum conſpicitur. Subinde Ani loco, exiguum aliquod foramen ſtylum tenuiorem vix admittens, prope labiorum frænulum (in ſexu fœminino) excrementis ſolummodo tenuioribustranſitum præbens, occurrit.

Membrana tenuior inteſtinum claudens, digiti apice perrumpi poteſt: Robuſtior verò cultello, ſed prudenter, nec temerè incidi debet. Contingit enim aliquando, ut inteſtini recti terminus ad dictam membranam ſeſe non extendat, ſed Parenchyma quoddam intermedium, inteſtini recti viam obſcuram reddat.

Quidam hoc in caſu curam, immiſſâ *Cannulâ Acu* breviore & acutiore munitâ, tentandam volunt, quâ ubi ad

ad obſtaculum perveniunt, illud pertundunt. Retractâ jam Acu, Cannulam per diem unum aut alterum in loco pertuſo relinquunt: dein turundâ duriuſculâ, Unguento aliquo cicatricante inunctâ, foramen tamdiu, donec via ſatis patula reddita fuerit, apertum ſervant.

Si foramen circa labiorum frænulum conſpiciatur, turundâ primo minori, dein majori dilatandum; Si verò ejus latera ſufficienter cedere neſciant, Cultello inciſorio, duobus vel tribus in locis levioribus vulnuſculis ita lædenda, ut ſufficienter extendi poſſint. Quibus peractis turunda craſſiuſcula, Unguento cicatricante obducta, immittenda.

EXPERIMENT. XLII.

De Glande non perforata.

Non modò Anus in quibuſdam infantibus eſt occluſus, ſed & *abſque Foramine in Glande*, nonnulli in lucem prodeunt. Huic autem incommo-

modo, exiguo *Cultello* anguſtiori cuſpide donato, quamprimum erit occurrendum.

Patiens itaque ſupinus collocetur, & Glandem ſiniſtrâ Chirurgus apprehendat, mox altera manu, Cultelli ope foramen clauſum aperiat, cavendo, quantum fieri poteſt, partes vicinæ nimium ne lædantur, ac Hæmorrhagia moleſta & periculoſa ſuperveniat: Dein foramini penicillus Epulotico inunctus immittatur, qui tamen eo tempore quo æger urinam reddit, auferendus, & ſtatim iterum immittendus; quibuſcum tamdiu continuandum, donec labia foraminis cicatrce obductâ liberum urinæ præbeant exitum.

Si verò cum *Glandis foramine anguſto* & nimis ſtricto infans naſcitur, illud ſine mora dilatandum & ampliandum, immiſſâ ſolummodo minori turundâ, ex *medulla Sambuci compreſſâ*, vel particulâ *Spongiæ præparatæ*, *Unguento Raſaceo* obductâ, conficienda: dum enim turunda humi-

mido, quod imbibit ſenſim & ſenſim, turgeſcit, foramen patentius redditur.

Nonnunquam Glans loco naturali quidem occurrit impervia, ſed à latere frænuli *Foramen*, *ductu quodam* ab Urethra oriundum, urinam excernens, reperitur. Cùm autem Foramen hoc notabile incommodum non adferat, cicatrice non erit claudendum, novúmque faciendum, ſed eo in ſtatu potius linquendum. Imò, quod mireris, ejuſmodi homines ad liberos procreandos non minus fuiſſe habiles, ac alii quorum partes hæ benè formatæ, non ſimplici conſtat experientiâ.

EXPERIMENT. XLIII.

De Phimoſi.

Phimoſis eſt, quando Præputio arctè adeo obtegitur glans, ut denudari nequeat. Ortum communiter ducit vel ex mala in utero formatione, vel ex variis glandis tumoribus præ-

præputium diſtendentibus.

Præter interna medicamenta, & ſpeciatim diaphoretica, ſolis externis cura non rarò peragitur. In id namque maximè incumbendum eſſe cenſemus, ut viſcidæ particulæ incidantur, acres demulceantur & involvantur, ſtagnantes priſtinæ circulationi reſtituantur, ſicque obſtructionum repagula removeantur. Id quod Balſamicis, Volatilibus oleoſis, & ſpirituoſis peragitur. Eum in finem *Balſam. Peruvian.* vel *Unguent. nervin.* Præputio externè illinatur: Vel *Spiritu Vin. Camphur.* aut *Aq. Matrical.* cum *Aq. Sambuci* penis cum Præputio calidè foveatur. Convenit quoque *Lac calidum* cum *Floribus Chamom.* coctum: Uti etiam Fotus ex *Herb. Roriſmar. Major. Salv. Flor. Chamom. Sambuc. Melilot.* &c. compoſiti. Verùm ubi Luem Veneream originis ſuæ parentem agnoſcit, morbus ille reſpiciendus erit.

Si verò ex utero malum hocce ſibi contraxit patiens, medicamenta mo-

do præſcripta vix aliquid levaminis afferre poterunt, ideóque unicè ad Chirurgiam hac methodo inſtituendam, confugiendum.

Primùm à latere frænuli rectilinea inciſio inſtituitur, vel major, vel minor, prout Præputium magis minúſve contractum, ægrique ætas varia fuerit.

Priuſquam Inciſio peragitur, medicamentum aliquod ſtypticum ad manus eſſe debet, ut Præputii vaſa, in ipſa Operatione reſecta eo conſtringantur.

Factâ jam Inciſione, relaxatum hoc modo Præputium, vel ſuâ ſponte vel digitorum ope retrocedere incipit; tum verò ſæpius de die reducendum, ut pro lubitu ſurſum aut deorſum moveri poſſit.

Veteres aliter procedentes, Præputium in anteriorem partem attrahebant, hamuliſque tribus quatuórve illud extendendo aperiebant, ut cutis hac methodo relaxata retrorſum propelli poſſet; quem tamen procedendi modum, ut dolorificum valde, minus probamus. Ali-

Aliquando frænum nimis contractum & breve, hunc affectum producit: Tum verò præmiſſis emollientibus externè adhibendis, ſolâ fræni Inciſione reſtituitur. Notandum tamen, rectius partem fræni, quæ Præputio, quàm glandi jungitur, incidi; quo enim glandi vicinior Inciſio inſtituitur, eò periculoſior hæmorrhagia metuenda.

EXPERIMENT. XLIV.

De Paraphimoſi.

Paraphimoſis eſt cùm ita retractum & contractum Præputium, ut glandem denudatam tegere nequeat. Oritur autem vel à nimia penis diſtenſione, inflatione, vel à mala hujus partis conformatione.

Malum ſi recens fuerit, cura externis medicamentis ordinariò abſolvitur. E. g.

℞. *Spir. Matrical.*
Aq. Regin. Hung. aa ℥j.
Malv. Caphurat. ℥iv.

F. Fotus calidè admovendus.

Fotus quoque vel Cataplaſmata, ex Herbis Aromaticis ſale volatili ſcatentibus parata, externè calidè applicanda.

Si ab ipſa nativitate pars hæc malè fuerit formata, fruſtra medicamenta admoventur.

Imò quicunque Encheireſi Chirurgica affectum hunc curare conantur, laterem lavant; factis namque tribus quatuórve (ut ſolent) Inciſionibus Præputium tamen,ut glandem tegat, attrahere non valebunt.

EXPERIMENT. XLV.

De Abſceſſuum Apertione.

Sanguis innumeris acidis & viſcidis particulis refertus, variis in partibus pedem figens, vel alias ob cauſas extravaſatus, variorum Tumorum cauſa exiſtit. Cùm verò medicamentorum ope particulæ iſtæ hærentes diſcuti, & corrigi aliquando nequeant, ſed acredinem concipiendo,

do, partes vicinas oſſeas, ligamentoſas, nervoſas, vaſculoſas, aliáſque non ſine periculo afficiant, perfectam ſæpius ſuppurationem exſpectare non licet.

Unde potius, rebus ita ſtantibus, Tumores iſtiuſmodi aperiendi ſunt, ut materia ibidem hærens liberè exire poſſit.

Curandum autem, ut ſecundum ductum fibrarum carnoſarum, idque in loco eminentiori, molliori, & ſi poſſibile, inferiori (quò commodius materia purulenta prodeat) Apertio illa inſtituatur.

Viteutur præterea, quantum fieri poteſt, Venæ, Arteriæ, Nervi, & Vaſa Lymphatica; Nec omnis materia purulenta (ſi copioſior videlicet fuerit) una vice educatur, neque apertus abſceſſus validè comprimatur, ſed blandius tractetur.

Si *Folliculo ſit incluſa materia*, levis juxta Tumoris longitudinem fiat ſectio; In majori verò Tumore decuſſatim inſtituatur, ut diductis & ſe-

ſeparatis vulneris labiis, veſica facilius extrahi poſſit.

Interim probè cavendum, ne Veſica illa lædatur, quandoquidem ejus læſio fœtidi & ferè incurabilis ulceris cauſa ſæpius exiſtit.

Ubi vero Folliculo deſtituitur Abſceſſus, duplici modo Apertio peragitur: Alii nimirum *Scalpello*, alii *Cauterio Potentiali* utuntur.

Cauterium Potentiale qui præferunt, ſequentes adducunt rationes:

1. Quòd ægris terrorem non ita incutiat.

2. Quòd tantum ſæpe dolorem non pariat.

3. Quòd factâ ſeparatione Apertura inde ſubſequatur amplior, ſicque conſequenter materiæ largior concedatur exitus.

Parantur autem ejuſmodi Cauteria ex *Calc. Viv. & Smegmat. Holland. aa. q. ſ.* Vel

℞. *Ciner. Clavill.* ℥ß.
Calc Viv. ℥ij.
Sal. Nitr.

Am-

Ammoniac. aa. ℥iß.

Infundantur omnia in Aq. Comm. ℔ iv. Vaſe clauſo ſtent ita per dies 6. aut 7. quo tempore lixivium guſtari poteſt; ſi verò ſatis acre nondum ſit, add. *Cin. Clav.* ℥iß. *Calc. Viv.* ℥ß. Quod ſi ſatis acre viſum fuerit, decantandum, craſſius verò & terreſtre tanquam caput mortuum rejiciendum. Decantatum deinde tamdiu coquendum, donec primò in maſſam pultaceam, mox in talem abeat duritiem, ut inde Lapilli aut fruſtula formari poſſint, quæ Cauteria vocantur, & vitro benè clauſo indita, in loco ſicco aſſervari debent, ne humidioris aëris attactu liqueſcant. In Salis Nitri locum *Vitriolum Calcinatum* ſubſtitui poteſt.

Priuſquam autem Cauterium applicetur, probè examinandum, an vaſa ſanguinea majora, tendines aut nervi in ea parte occurrant: quæ ſi à Cauterio graviter læderentur, funeſta producere poſſent ſymptomata.

Si verò nihil horum obſit, Empla-

ſtrum glutinoſum perforatum admovetur, hujus foramini Cauterium, cauterio Plumaceolum, plumaceolo iterum Emplaſtrum imponitur, denique Faſcia omnibus hiſce ſuperinducitur, atque in hoc ſtatu per duas, tres, quatuórve horas relinquitur. Ubi autem tanto temporis intervallo ſatis profundè pars nondum corroſa fuerit, & materiæ nihilominus exitus concedendus ſit, Scalpello via ipſi aperienda.

Sunt qui in Abſceſſuum apertione ſolo Scalpello, ſequentes ob rationes, utuntur:

1. Quoad longitudinem & profunditatem tanta fieri poteſt Apertio, quanta requiritur; & à Chirurgo deſideratur.

2. Ipſo inſtanti materia effluit, patiénſque levamen percipit.

3. Cauterio Potentiali Operatio ſi inſtituitur, circa partes glandulоſas peculiari vaſe excretorio aut vaſculis Lymphaticis donatas, ob calloſam hiſce ductibus introductam oram,

ſæ-

ſæpius lymphæ aut ſeri ſtillicidium ſubſequitur, quod ab Inciſione, cultelli ope peractâ, non ita metuendum.

Tumore aperto aut inciſo, materiáque purulentâ excretâ aut expreſſâ, pro rei neceſſitate Cannula excernendæ materiæ tranſitum præbens, immittitur.

Injectiones, quales in fiſtulis & ulceribus adhiberi ſolent, hoc in caſu ſæpius quoque neceſſariæ.

EXPERIMENT. XLVI.

De Spina ventoſa.

Quandoque Oſſa cariei quadam ſpecie conſumuntur, quæ principiò non percipitur: Quod malum ab interiori oſſium ſuperficie originem ducens, graviſſimorum ſymptomatum cauſa non exiſtit, niſi prius ad externam oſſium ſuperficiem ſerpſerit, eámque perforando, membranam, perioſtium dictam, læſerit. Hinc dolores lancinantes cum tumore molliuſculo & concolori patienti obveniunt,

niunt, febres & ulcera fiſtuloſa accedunt, emaciatur patiens, & cartilaginea excreſcentia partem affectam ſubinde occupat.

Affectus hic, *Spina ventoſa* dictus, omnem quamvis medicamentorum vim ſæpius eludat, nonnunquam tamen Antivenereis vulgò vocatis auſcultat, quibus craſſæ viſcidæque particulæ inciduntur, aut per ſudores expelluntur, acidæque corroſivæ infringuntur & involvuntur. Salivantia præterea dicta, ſuum quoque hîc conferunt ſymbolum.

Factâ tumoris inciſione, ſunt, qui corruptionem corrigere cupientes, *Euphorbium* cum *Spiritu Vitrioli* & *Sp. Vini* admovent. Sed præſtabit *Terebinthina* coctione indurata, in pulverem redacta, & *Unguento Ægyptiaco* mixta.

Sequens Fomentatio magnarum quoque eſt virium:

℞. *Raſ. Lign. Guajac.* ℥iiß.
Cortic. ejuſd. ℥j.
Herb. Card. Bened.

Ab-

Abſinth. aa. M j.
Scord.
Centaur. min.
Rut. aa. M ß.
Coq. ſ. a. ex Aq. & Vin. aa. q. ſ.
Colat. ℥xx. *add.*
Aq. Theriac. ℥ij.
Mell. Roſat. ℥j.
M. F. Fomentum,

plumaceolis, petiiſque madidis calidè applicandum.

Si hiſce, uti frequenter contingit, nihil proficimus, ad Ferrum Ignémve perveniendum. Primò itaque *Scalprum* in uſum vocandum, potiſſimum ſi Spina non admodum magna fuerit, quocum tamdiu continuandum, donec omne vitioſum ſeparatum fuerit. Si verò malum profundius hæret, *Terebráque* applicari poteſt, eâ meliùs quàm Scalpro tollitur. Quo ſublato, pulveres exſiccantes & Callum generantes appellati, facto foramini inſpergendi. Ubi autem dicta inſtrumenta propter loci anguſtiam applicari nequeunt, *Can-*

nul-

nula admovenda, per eámque *Ferro Candenti* pars affecta urenda; retracto dein Cauterio, per eandem Cannulam Medicamenta præſcripta applicanda.

Quod ſi nec hoc modo malum ſuperemus, ſed hiſce non obſtantibus quotidie ulterius ſerpat, pars affecta reſcindenda, ejuſque exſtirpatio neceſſariò inſtituenda erit. Quibus autem cautelis & circumſtantiis eadem peragatur *Operatione* XLIX. demonſtaturi ſumus.

EXPERIMENT. XLVII.

De Sutura Tendinis.

Muſculi parte tendinoſâ, vel ſecante vel pungente inſtrumento reſectâ, non rarò contigit; poſt vulneris conſolidationem, illius muſculi actionem periiſſe, membrúmque motu ſuo regulari deſtitutum fuiſſe. Quâ occaſione Chirurgiæ Cultores in eo omnem locarunt operam, ut Operatione quadam, *Su-*

tu-

tura Tendinis dictâ, præſciſſi Tendinis extremitates ita adducerent, ut curâ peractâ, membri illius motus integer ſervaretur.

Operationem hanc inſtituendi methodus occurrit duplex. 1. *Filo* per extremitates præſciſſi Tendinis trajecto, eædem adducuntur, & ligantur. 2. Filum per ſupremam mediamque tendinis partem trajicitur, inferiori parte ſive tunicâ illæſâ manente: dein ligatura, ut ſuprà, ſed interpoſito corio injicitur; hácque methodo Galli communiter utuntur.

Nos verò nec hanc, nec illam calculo noſtro probamus, ſed parte læſâ decenter locatâ duobus in locis unamquamque Tendinis extremitatem perforamus, Filúmque ſericum cerâ obductum trajicimus; hinc interpoſitâ *Suberis* aut *Corii* particulâ extremitatum adductio, filorúmque adſtrictio certior redditur, neque etiam Tendinis extremitates adeo facilè, ac in prima & ſecunda methodo, lacerantur.

Si

Si Tendo ex parte fuerit reſectus remanente aliqua portione integra, eum reſecare & Operationem inſtituere præſtabit. Si verò major pars integra, reſecanda illa non erit.

Operatione paractâ, pulvis *Terebinthinæ coctæ* Suturæ inſpergitur, vulneríſque Deligatio, Digeſtivo vulgari ſeu *Balſamo Arcæi*, inſtituitur.

Curandum interea partem affectam, dum cura peragitur, ita diſponi, ut nec moveatur, nec extendatur nimium; Abſolutâ curâ, membrum contractum quidem quodammodo apparebit, ſenſim nihilominus progreſſu temporis extendetur, extenſúmque naturalem uſum recuperabit. Hâc itaque methodo diſtinctè ſervatâ, felicem ſucceſſum ſperare licebit, uti non ſimplici conſtat experientiâ.

In nimia tamen extremitatum reſecti Tendinis retractione, Operatio hæc nullatenus locum habet.

EX-

EXPERIMENT. XLVIII.

De Luxationibus.

Duplicem *Luxationes* agnoſcunt cauſam, alteram internam, à ligamentorum laxitate, vel humore extravaſato inter duo oſſa articulationem componentia, hærente, productam. Hic primò gelatinæ, dein cartilaginis, tandem oſſis naturam aſſumens, ſenſimque incrementum capiens articulationem diſnectit; Et hæc illa eſt luxationis ſpecies, quæ difficillimè & ferè nunquam reſtituitur.

Altera cauſa externa eſt, & à caſu, ictu, ſaltu, compreſſione, extenſione, motúve partis violentiore produci poteſt.

Luxati autem membri in ſedem naturalem reductio ut facilius peragatur, omnium in ſubjecto humano oſſium eorúmque Articulationum ſtructuram accuratè noviſſe oportet. Cujus cognitione ſi imbutus fuerit Chirur-

rurgus, in reſtituendo longè erit fœlicior.

Reductioni huic ſpeciatim inſervit Membri luxati extenſio, quâ non tantùm Tendines contracti elongantur, ſed & Caput Oſſis loco motum cavitati naturali applicatur: hócque manuum, Laqueorum, Faſciarúmque perficitur ope. Si verò Luxatio inveterata & pertinacior fuerit, variæ hunc in finem præparatæ machinæ in uſum vocandæ.

Gloſſocomii & Machinæ Tractor. Fig. vid. apud Scult. in Armament. Tab. XXI. XXII.

Inter quas tres potiſſimum in uſu ſunt: *prima* eſt *Gloſſocomium* apud *Hildanum*, *Scultetum*, alióſque deſcriptum; *Secunda* eſt *Machina Tractoria* cum funiculo annexo, & *zonula* parti luxatæ alliganda. *Tertia* eſt *Machina Tractoria nova*, cujus delineationem vide apud *Scultetum* in Appendice Tab. VI. Cui uſui etiam egregiè inſervit *Cochlea Luxatoria nova* deſcripta Tab. XXIII.

Harum itaque machinarum beneficio luxata membra ſufficientet extenduntur, extenſa ope mappæ manuve

nóve Chirurgi in locum naturalem reducuntur, quod ex ſono membrive reducti munere haud difficulter colligitur, reducta in eo ſtatu ſervantur; id quod, factâ lotione, *Vino rubro aſtringente*, *Ferulis* ex charta tabulata, corióque confectis, *Faſciis*, & ſi opus fuerit, *Splenius*, peragitur.

Poſtmodum Membrum molliuſculè collocetur, ſitúmque naturali convenientem obtineat. Deligatio autem nullis urgentibus ſymptomatibus, ante quartum, quintum aut ſextum diem non ſolvatur. Quòd ſi nimius *Pruritus* patienti ſit moleſtus, ac idcirco obligationis ſolutio requiratur, pars pruriens *Aqua* calenti, *Lacte tepido* vel infuſo *Herbæ Theæ* fomentetur.

Quo modo Luxationes cum Inflammatione, Vulneribus, Fracturis, calloſiſve Excreſcentiis ſint tractandæ, Autores citati fusè ſatis deſcripſerunt, methodúmque, ſpeciales Luxationes reſtituendi, tradi-

derunt: quapropter earum ſpeculationi heîc loci non immorabimur.

EXPERIMENT. XLIX.

De Membri Extirpatione.

Quotieſcunque corporis noſtri pars, vel ſphacelata, vel gangrænata, aut alio modo malè affecta, ne vicinis labem inferat, ut inutile pondus tollenda occurrit; toties aut ſupra aut infra articulum, ſi fieri poteſt, in parte ſana Amputatio inſtituenda.

Cibo itaque potúque, vel ſpirituoſo quodam aut aromatico medicamento roboratus Patiens in ſedili, ut decet, locetur, hinc ſana cutis cum carne ſubjecta ſurſum trahatur; mox ad duorum digitorum tranſverſorum latitudinem ſupra locum incidendum vinculo fortiori, & *Torculari* infrà delineato, pars amputanda arctè conſtringatur; quibus peractis, *Cultro Falcato* celeriter in orbem diſſecetur, perioſtiúmque (& ſi duplex os oc-

occurrat caro & ligamentum intermedium ſimul ſeparandum) ilico ab oſſe abradendo ſeparetur. Non tamen diu huic ſeparationi incumbendum, quoniam magnæ utilitatis ſæpe non eſt, & Patienti maximam moleſtiam afferre ſolet.

Mox *Serrâ acutiori* oſſa præcidantur, & hæmorrhagia, ſi major fuerit, Cauterio Actuali ſiſtatur, dummodo eſchara ejus beneficio inducta, poſtea decidens, novæ hæmorrhagiæ cauſa non exiſtat.

Nonnulli hæmorrhagiam inhibere laborantes, abſciſſa vaſa *Tenaculâ* apprehendunt, eáque filo deligant; verùm cùm hic modus admodum ſit moleſtus, & Patienti dolorificus, illum omnino improbamus.

Præſtabit itaque *Pulverem ſtypticum* Albumini Ovorum permiſtum, cùm Plumaceolis, Petiiſque applicare: vel Fungum illum *Boviſt*, qui in ſanguine ſiſtendo non ignavam ſemper navat operam, partibus ſanguinem eructantibus admovere.

Stypticum interim multoties felici cum ſucceſſu abhibitum ſequens eſto:

℞. *Bol. Armen.* ℥iij.
Calc. Viv.
Vitriol. Uſt.
Alum. Uſt. aa. ℥j.
Lap. Hæmatit.
Aloes Lucid.
Sang. Dracon.
Terr. Lemn.
Croc. Mart.
Mumiæ aa. ʒiij.
Maſtich.
Thur.
Oliban. aa. ℈ij.
M. F. Pulv.

Si verò Hæmorrhagia minor fuerit, ſunt, qui ſtatim, factâ Extirpatione, filo cerâ obducto, quatuor in locis cutim cum carne perforant, hinc priori vinculo ſoluto, eandem deorſum ducunt, atque ita cutis extremitates propius ad ſe invicem accedentes externum aërem excludendo, ſubjectum os à corruptione præſervant, vulnúſque citiùs cu-

curatur. Verùm hæc methodus jam apud pleroſque inoluit, & modò præſcripta familiarior eſt.

Styptica igitur admota, beneficio *Emplaſtri defenſivi* & *glutinantis* in ſitu convenienti detinentur : quod Emplaſtrum in crucis formam præparari debet, ut extremitates ejus eo melius parti affectæ adaptari poſſint; quibus omnibus Veſica bubula ſuperinducitur, & admotâ compreſſâ unâ aut alterâ, *Faſciatio Cruciata* inſtituitur.

Nonnulli Manum *Sphacelo* correptam aut occulto *Cancro* affectam (factâ prius ligaturâ) *Scalpro* majori, cum ſucceſſu amputare ſolent. Corrupti verò digiti aut pollices, facili negotio vel forſice vel forcipe robuſtiori abſcinduntur.

EXPERIMENT. L.

De Sanguinis Transfuſione.

Hæc *Transfuſio* nihil aliud eſt, quàm ſanguinis unius Animalis in ſanguineum vas alterius, per intermedios *canaliculos* derivatio, ad illius Animalis, in quod ſanguis tranſfunditur, vel vitam prolongandam, vel morbos depellendos potiſſimum inventa.

Hinc in Delirio, Mania, Lethargo, Febribus nonnullis, Leprâ, Lue Venerea, Crancro, Ulceribus &c. Operatio iſta quandoque inſtituta fuit; Verùm plerumque ſaltem, ſi non ſemper eam malè ceſſiſſe, experientiâ conſtat. Unde etiam Romæ non tantùm, ſed & aliis in locis, ſub certâ pœnâ interdictum fuit, ne quis ſanguinem è bruto in Hominem transfunderet.

Quam ob cauſam hæc Chirurgia Transfuſoria non ſine ratione, ab omnibus ferè hoc tempore negligitur.

Si

Si enim morbi leviores ſuerint, nec ita periculoſi, ſanguiníſque maſſa haud multum turbata, & in viſceribus ſecretiones modicè adhuc peragantur, tum Patientes haud difficilè, tam externis, quàm internis remediis à morbis ſuis frequenter liberantur, ideóque ad Transfuſionem confugere neceſſe non habemus.

Imò quamvis morbus fuerit pertinacior, mórſque jam præ foribus exiſtat, ita ut regulari illâ ſanguinis miſcellâ penitus ſublatâ, hinc inde variis in corporis partibus obſtructiones, punctiones, roſiones, convulſiones, ſimiliáque funeſta ſymptomata oriantur, & medicamenta cæteroquin potentiſſima æquè ac præſtantiſſima nihil levaminis afferant; attamen hæc Transfuſio ne minimam illo in caſu præſtabit utilitatem. Quin potius eam periculoſam fore vel ex eo conſtabit, quòd partes, Patientis ſanguinem componentes, à ſtatu naturali quàm maximè deflectentes, in motu adeo irregulari jam ſunt conſtitu-

tutæ, ut aliis particulis accedentibus, benè alioquin conſtitutis, non auſcultent amplius, ſed cum iis luctam potius ineant notabilem; haud ſecus ac Vinum Aceto affuſum eundem ſaporem induit. Præterquam quòd animalium ſanguis cum mixtura ſanguinis humani non conveniat.

Non tamen idcirco Transfuſionem hanc ex foro Medico & Chirurgico planè eliminandam cenſemus; ſed præterquam, quòd *Circularem Sanguinis Motum*, tanquam experimento certiſſimo monſtret; præprimis in *Vulneribus*, cum ſanguinis profuſione copioſa junctis, locum habet.

Ubi enim ſanguis rivulosè adeò prorumpit, ut circuitus ejus jam in extremis ceſſare incipiat, impoſſibile foret ejuſmodi vulneratum medicamentis à præſentaneo periculo liberare, niſi Transfuſio opem ipſi ferat.

Enimverò cùm hujus rei in Brutis, experimentorum in iis inſtitutorum be-

beneficio, certi eſſe poſſimus; cur idem in Homine, ſi ſanguis ex alio Homine ſano in ipſius vulnus transfundatur, æquè locum non habere poſſet, non video.

Apparatus ad Encheireſin hanc inſtituendam tanti non eſt momenti, quin Chirurgus in re Anatomica modicè verſatus, facili methodo Operationem hanc inſtituere valeat. Qui verò pluribus eam deſcriptam deſiderat, conſulat *Louwerum in Tractatu de Corde*, & *Scultetum* in *Append.* Tab. XI. *de Tranſfuſione Sanguinis.*

Unicum in inſtrumentis ab aliis hunc in finem adhibitis, culpandum habeo; *Canaliculorum* ſcilicet intermediorum, *Tubulis argenteis* annexorum, rigiditatem aut flacciditatem nimiam. Hinc tales in uſum vocare volui, qui egregiè ſcopo noſtro *Delin. Tubulor. vid. infrà Fig.* XIII. *&* XIV. ſatisfaciunt, & ex *Arteria aſpera Gallinæ aut Anatis junioris* componuntur: hi enim Canales in ipſa Operatione ſemper patuli manen-

tes, ſine incommodo flectuntur, ſanguiniſque motus per illos diſtinctè ſentitur, minima mora ſtatim obſervatur, vel exploranti digito percipitur.

FINIS.

Digitized by Google

Figur. 1. pag. 35.

Acum exhibet, ad pertundendam Corneam, ante Cataractæ depoſitionem.

A. *Acus ex Chalybe.*
B. *Manubrium ex Ligno, Argentove.*
C. *Mucro excavatus, qui excipit Acum obtuſam Fig. II.*

Fig. II.

Ejuſdem magnitudinis Acum, ad deprimendam Cataractam utilem, delineat.

A. B. *Acus cum ſuo manubrio.*
C. *Pars obtuſa, quam Foveâ ſuâ excipit Acus altera, Fig. I.*

Fig. III. pag. 55.

Tubam Sonoriferam proponit, ad Gravem Auditum.

A. *Tuba.*
B. *Pars illa quæ meatui auditorio admovetur.*
C. *Os Tubæ amplum, in quod adſtans loquitur.*
D. *Manubrium quod patiens manu alterâ tenet.*

Fig. 4. pag. 60.

Cauterium ad Dentagram demonſtrat.

A. *Vagina ex Cupro facta.*

B. *Anſa ejus.*
C. *Cauterii manubrium.*
D. *Cauterii extremitas, ad lineæ dimidiæ mathematicæ latitudinem caput exſerens, ne, intimius, quam decet, cauterium penetret.*

Fig. v. pag. 65.

Dentem molarem & ocularem delineat, ut cavitates eorum conſpici poſſint.

A. *Dens molaris.*
B. *Cavitas ejus, quæ vaſa includit ſanguinea & nervoſa.*
C. *Striæ ſive Stamina oſſea coronam componentia, à dicta cavitate ad circumferentiam extenſa.*
D. *Dens Ocularis.*
E. *Cavitas.*
F. *Stamina oſſea.*
G. *Stylus eidem foramini immiſſus, quod ingrediuntur vaſa.*

Fig. vi. pag. 86.

Torquen depingit ad collum incurvatum.

A. A. *Hemiſphærium ex Ferro confectum.*
B. *Annulus in parte elatiori, per quem trajicitur chorda trabi adalliganda.*
C. C. *Extremitates, quibus alligatur Corium craſſiuſculum Lanâ inveſtitum.*

Fig. VII. pag. 94.

Venam cum incumbente Vaſe Lymphatico monſtrat.

A. *Vena.*
B. *Vas Lymphaticum.*

Fig. VIII. Pag. 94.

Similem venam ex pede proponit cum Lymphaticis Anaſtomoſi inter ſe junctis.

A. *Vena.*
B. B. *Vaſa Lymphatica.*
c. c. c. *Anaſtomoſes.*

Fig. IX. pag. 99.

Torcularem oſtendit, ad conſtringenda vaſa ſanguinea, in amputandis membris proficuum.

A. A. *Chorda.*
B.B. *Duo Bacilli, quibus circumagitur Chorda, ac vaſa conſtringantur.*

Fig. X. pag. 134.

Catheterem foraminatum exhibet.

A. *Catheter.*
B. *Stylus cum ſuo epiſtomio.*
b. b. b. b. *Foramina.*

Fig. XI. pag, 139.

Bracherium ad Urinæ Incontinentiam notat.

A. A. *Bracherium.*
B. *Fibula.*
C. *Pars pendula corii perforata, qua conſtringitur Bracherium.*
D. *Cochlea, cujus ope comprimitur pulvillus, cum annexo Capitulo* E *compreſsulâ inſtructo.*

Fig. XII. pag. 140.

Poſtomen proponit ad eundem affectum.

A. A. *Poſtomis ex Argento Cuprove confectus.*
B. *Clavis inſtrumento affixa, quâ pro lubitu claudi & aperiri poteſt.*

Fig. XIII. pag. 169.

Aſperam Arteriam offert, ad Transfuſionem ſanguinis, cum tubulis rectis.

A. A. *Aſpera arteria Gallinæ aut Anatis.*
C. C. *Tubuli, tracheæ alligandi.*
D. *Tubulus venæ, &*
E. *Tubulus arteriæ adalligandus.*

Fig. XIV.

Eadem demonſtrat, cum tubulis curvis; qui ſubinde majoris ſunt utilitatis.

INDEX
EXPERIMENTORUM.

I.	*De Fonticulo in Sutura Coronali.*	Pag. 1
II.	*De Setaceo.*	5
III.	*De Fonticulis in Artibus excitandis.*	8
IV.	*De Veſicatoriis.*	13
V.	*De Trepani applicatione.*	16
VI.	*De Strabiſmo.*	25
VII.	*De Cataracta depoſitione.*	27
VIII.	*De Oculi Symphiſi.*	35
IX.	*De Oculi cicatrice albicante.*	37
X.	*De Oculo Artificiali.*	38
XI.	*De Polypo Narium.*	40
XII.	*De Hordeolo & Grandine.*	44
XIII.	*De Hypopyo, ſive Oculo purulento.*	46
XIV.	*De Aurium Chirurgia, Ceruminibus &c. extrahendis.*	50
XV.	*De Aurium Excreſcentiis, Dolore & Tuba Acoviſtica.*	53
XVI.	*De Aure perforanda.*	56
XVII.	*De Hydrocephalo.*	57
XVIII.	*De Curanda Dentagra.*	60
XIX.	*De Dentium Extractione.*	61
XX.	*De Dentium mobilitate, caſu, & dentibus artificialibus.*	66
XXI.	*De Uvula deſcenſu, & reſectione.*	69
XXII.	*De Labio leporino.*	73
XXIII.	*De Lingua vinculo nimis ſtricto.*	77

XXIV.

INDEX EXPERIMENTORUM.

XXIV.	*De Arteriotomia.*	79
XXV.	*De Bronchotomia.*	82
XXVI.	*De Colli incurvati reſtitutione.*	85
XXVII.	*De Venæ Sectione & Punctura Nervi.*	88
XXVIII.	*De Vulneribus Vaſorum Lymphaticorum.*	93
XXIX.	*De Aneuriſmate.*	96
XXX.	*De Extirpatione Mammæ.*	101
XXXI.	*De Paracenteſi Thoracis.*	106
XXXII.	*De Paracenteſi Abdominis.*	113
XXXIII.	*De Hernia Umbilicali.*	118
XXXIV.	*De Hernia Inguinali.*	121
XXXV.	*De Puncto aureo.*	126
XXXVI.	*De Teſticuli extirpatione, ſive Caſtratione.*	128
XXXVII.	*De Hernia aquoſa.*	129
XXXVIII.	*De Catheteriſmo.*	132
XXXIX.	*De Lithotomia.*	135
XL.	*De Urinæ incontinentia.*	138
XLI.	*De Ano non perforato.*	141
XLII.	*De Glande non perforata.*	142
XLIII.	*De Phimoſi.*	144
XLIV.	*De Paraphimoſi.*	147
XLV.	*De Abſceſſuum apertione.*	148
XLVI.	*De Spina ventoſa.*	153
XLVII.	*De Sutura Tendinis.*	156
XLVIII.	*De Luxationibus.*	159
XLIX.	*De Membri extirpatione.*	162
L.	*De Sanguinis transfuſione.*	166

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

F I N I S.

Digitized by Google

Google